

Matumaini Zaidi ya Kaburi

Matumaini Zaidi ya Kaburi

SURA YA 1

Kifo ni nini?

Kifo ni adui mkuu wa mwanadamu; na Biblia pekee, kati ya vyanzo vyote vya habari vinavyopatikana kwa mwanadamu, inatupatia habari kamili kuhusu mustakabali wa wale wanaoshambuliwa na jitu hili la kutisha. Neno la Mungu linaahidi kwamba wakati unakuja ambapo "hakutakuwa tena na kifo"; na, zaidi ya hayo, kwamba wale waliokufa wataishi tena. (Ufunuo 21:4; Yohana 5:28,29). Ujuzi wa mpango wa Muumba kwa ajili ya kizazi kinachokufa unapaswa kuwa faraja ya kweli kwa wale wanaosikitika kwa wapendwa wao waliokufa.

Juu ya taswira ya kutisha ya kifo chenyewe, kuna kutokuwa na uhakika karibu kwa wote kuhusu kile kilicho ng'ambo ya kaburi. Nini humtokea mtu mara tu baada ya kifo? Je, mtu huyo bado yuko hai kwa namna fulani ya ajabu, akizunguka kwenye nyumba za mazishi wakati marafiki zake wamekusanyika kuomboleza kifo chake? Au amesafiri kuelekea kisiwa fulani kisichojulikana na "kizuri"? Au, kama marehemu hakuwa Mkristo, je, sasa yuko katika maeneo ya jadi ya waliolaaniwa, ambapo amehukumiwa kuteseka milele katika mateso ya kuzimu ya moto na kiberiti?

Tujitahidi kadri tuwezavyo, hatuwezi kabisa kuondoa maswali haya akilini mwetu. Na ingawa wengi wetu tunaweza kujituliza kwa kiasi fulani kwa wazo kwamba angalau wengi wa marafiki zetu wa karibu na jamaa ambao wamekufa walikuwa watu wema, na waumini watiifu katika Ukristo kama walivyouelewa, na hivyo, kulingana na imani zetu tunazokubali, wanapaswa kuwa na furaha sasa mbinguni; bado, sote tumewahi kuwa na marafiki wapendwa, na pengine jamaa, ambao wamekufa nje ya mipaka ya imani na matendo sahihi, na hatuwezi kujizuia kujiuliza nini kimetokea kwa hawa. Je, sasa wanateseka, au wako na furaha?

Sayansi Haina Matumaini

Sayansi inatuambia kwamba hakuna ushahidi wa kuendelea kwa maisha ya binadamu wakati kifo kinapotokea. Kwa kuwa huu ni enzi ya umaterialisti, wengi wana mwelekeo wa kukubali mtazamo huu. Dai ni kwamba kadiri kanuni ya uhai inavyohusu, mwanadamu si tofauti na wanyama wa chini; kwamba akili ya juu ya spishi ya binadamu haitokana na nadharia ya jadi kwamba mwanadamu ana akili tofauti iliyofichwa ndani yake iitwayo "roho," au "mzimu," bali ni kwa sababu ana umbile bora zaidi, lililoboreshwa, kuliko viumbe visivyo na akili.

Sasa tuangalie baadhi ya mistari ya maandiko ambayo yanaonyesha waziwazi kuwa sayansi iko sahihi kuhusu hali ya sasa ya wafu. Mhubiri 9:5 inasema, "Kwa maana walio hai wanajua ya kuwa watakufa; bali wafu hawajui neno lolote." Zaburi 49:10-12 pia inahusiana na hili: "Wenye hekima

hatimaye watakufa, kama wapumbavu na wasio na akili, wakiiacha nyuma mali yao yote ya . Kaburi ndilo makao yao ya milele, ambako watakaa milele. Wanaweza kuitaja mali zao kwa majina yao, lakini umaarufu wao hautadumu. Watakufa, kama wanyama."

Katika Mwanzo 2:7 tunaambiwa kwamba "Bwana Mungu akamtengeneza mwanadamu kwa vumbi la udongo, akapulizia puani mwake pumzi ya uhai; naye mwanadamu akawa nafsi hai." Baadaye, baada ya kosa la wawili hawa wa mwanzo waliokuwa wakamilifu, Mungu akasema, "Kwa jasho la uso wako ndipo utakula chakula chako, hata urudi udongoni, maana kutoka humo ulitengenezwa; kwa maana wewe ni vumbi, na kwa vumbi utarudi." (Mwanzo 3:19). Katika Zaburi 146:4 Daudi anatoa tamko kali kuhusu hali ya wale wanaorejea kwenye vumbi. Tunanukuu, "Wakipumua pumzi yao ya mwisho, wanarudi duniani, na makusudio yao yote yanakufa pamoja nao." Ikiwa lugha ina maana yoyote ile, basi hakuna shaka kwamba maneno haya yanaelezea mtu aliyekufa kama asiye na fahamu, huku mawazo yake yote yakiwa yameangamia.

Kumbuka tena kauli ya mwandishi wa Zaburi - "Wakipumua pumzi yao ya mwisho, wanarudi duniani." Ikiwa mwanadamu, kama kiumbe mwenye fahamu na aliye hai, alianzishwa kwa muungano wa mwili wa kimwili na pumzi ya uhai, ingeonekana kuwa jambo la busara kwamba vipengele hivi viwili vinapogawanyika, uhai unakoma; na hiki ndicho hasa maandishi yanachosema - "mipango yao yote inakufa pamoja nao."

Wengine wanaweza kujiuliza kuhusu "pumzi ya uhai," wakifikiri labda hii ni kitu kinachoendelea kuishi baada ya mwili kufa. Tutawacha suala la "roho" kwa ajili ya tafakari ya baadaye lakini sasa hebu tuchunguze kifungu kinachoelezea mchakato wa kufa, kikionyesha hasa kinachotokea kwa vipengele viwili vikuu ambavyo hekima ya kimungu, ya uumbaji imevyochanganya ili kuleta uhai wa binadamu. Kinasema: "Mavumbi yarudi duniani kama yalivyokuwa, na roho irudi kwa Mungu aliyeituma." Mhubiri 12:7

Ufunguo wa uelewa sahihi wa maandishi haya upatikana katika neno "kurudi," lililotumika kuhusu mwili na roho. Mwili unasemekana kurudi ardhini. Hii ni kwa sababu vipengele vyake awali vilitoka ardhini. Hivyo basi, ikimaanisha kwamba roho inarudi kwa Mungu, ni lazima ilikuwa na Mungu kabla ya kuingia katika mwili wa binadamu. Ikiwa kuwa na Mungu kwa maana hii kunamaanisha kuwa mbinguni, basi inafuatia kwamba ikiwa "roho" inayoongelewa hapa ni kiumbe mwenye ufahamu, anayeweza kufurahia maisha katika mbinguni ya kiroho, inamaanisha kwamba kila mmoja wetu lazima awe amekuwa katika mbinguni hiyo ya kiroho kabla hatujaumbwa; la sivyo, isingeweza kusemwa kwamba tunarudi tunapokufa.

Roho Kwa Ukweli Ni Nini

Neno la Kiebrania lililotafsiriwa hapa kama "roho," ni *ruach*. Profesa Strong, mtaalamu mashuhuri wa lugha za Kiebrania na Kigiriki, anatuambia kwamba neno hili la Kiebrania *ruach* linamaanisha "upepo," au

"pumzi." Ni neno lile lile la Kiebrania linalotafsiriwa kama "pumzi" katika Mwanzo 7:15, ambapo linasemekana kumilikiwa na wanyama wa chini. Tunamnukuu: "Jozi za viumbe vyote vyenye pumzi ya uhai [*ruach*] ndani yake ziliingia kwa Nuhu na kuingia ndani ya safina." Ikiwa matumizi ya neno *ruach* kuelezea pumzi au roho ya uhai kwa wanadamu ina maana kwamba tuna ndani yetu kiumbe mwenye akili wa aina fulani anayeendelea kuishi baada ya mwili kufa, pia inamaanisha kwamba wanyama wa chini kwa asili wana kitu kama hicho kisichoshikika ambacho hakiwezi kufa kamwe.

Lakini tunapofikiri kwa muafaka na Neno la Mungu, kila kitu ni wazi. Mwanzo 2:7 inasema kwamba Mungu alimuumba mwanadamu kwa vumbi la ardhini na "akapuliza puani mwake pumzi ya uhai." Matokeo ya kuunganishwa kwa mwili na pumzi ya uhai yanasemekana kuwa "mwanadamu akawa nafsi hai." Ni wazi kwamba, mwili unaporudi ardhini, na pumzi au roho ya uhai inaporudi kwenye chanzo chake cha asili – kwa Mungu aliyeituma – inamwacha mtu katika hali ileile aliyokuwa nayo kabla ya kuzaliwa, ambayo ilikuwa hali ya kutokuwepo.

Ili kutatua swali hili kwa uhakika zaidi, tunahitaji tu kugeukia Mhubiri 3:19-21, ambapo neno la Kiebrania *ruach* linatumika tena, na hapo inasemekana kwamba pumzi [*ruach*] ya mwanadamu na mnyama huenda mahali pamoja wakati wa kifo. Tunamnukuu: "Kwa maana jambo linalowapata wanadamu, ndilo linalowapata wanyama; ndiyo, jambo moja linawapata: kama mmoja anavyokufa, ndivyo na mwingine anavyokufa; naam, wote wana pumzi

[*ruach*] moja; hata mwanadamu hana ubora juu ya mnyama; kwa maana yote ni ubatili. Wote huenda mahali pamoja; wote watoka vumbini, na wote hurudi vumbini tena. Nani ajua [kwamba] roho ya mwanadamu huenda juu [mbinguni] na [kwamba] roho ya mnyama huenda chini, duniani?"

Maandiko ya Agano Jipya kuhusu kifo yanakubaliana kikamilifu na yale ya Agano la Kale. Yesu anaashiria kwamba wafu wako katika hali ya kutokuwa na fahamu ( ), ambayo anaifananisha na usingizi. Katika Yohana 11:1-46 tuna simulizi la ajabu linalofichua kuhusu ugonjwa, kifo, na kufufuliwa kwa Lazaro, rafiki mpendwa wa Yesu. Marta na Mariamu, dada wa Lazaro, walikuwa pia marafiki wa Bwana, na ndugu yao alipougua, walimtumia Yesu ujumbe wakidhani kwamba angekuja mara moja kuwasaidia.

Badala ya kwenda mara moja kitandani mwa rafiki yake Lazaro, Yesu alichelewa. Baada ya muda kupita, aliwaambia wanafunzi wake, "Rafiki yetu Lazaro amelala; lakini mimi naenda, ili nimwamshe usingizini." Wanafunzi hawakuelewa hili, wakidhani kwamba Yesu alikuwa anazungumzia usingizi wa kawaida. Kisha akasema waziwazi, "Lazaro amekufa." Baadaye, kwenye kaburi la Lazaro, Yesu alimwambia marehemu huyu kwa sauti kuu akisema, "Lazaro, njoo nje," na tunajulishwa kwamba "yeye aliyekuwa amekufa alitoka nje." Hakuna dalili hapa kwamba "roho" ya Lazaro ilikuwa katika pepo ya furaha au kuzimu ya mateso. Kulingana na maandishi, alikuwa amelala usingizi wa kifo. Ndiyo, Yesu aliamini katika "usingizi wa kifo."

Katika maelezo ya kuamshwa kwa Lazaro kutoka kwa usingizi wa kifo, tumeisisitiza ukweli kwamba tumaini la maandiko la maisha baada ya kaburi liko katika uhakika kwamba kutakuwa na ufufuo wa wafu, badala ya dhana kwamba mwanadamu ana uhai usioisha wa asili. Mtume Paulo anakubaliana kikamilifu na hili. Katika 1 Wakorintho 15:12-18 anahitimisha kwamba ikiwa hakuna ufufuo wa wafu, basi, "hao ... waliolala usingizi katika Kristo wamehukumiwa hatiani."

Katika kitabu cha Ufunuo pia, tunapata msimamo uleule wa fikra kuhusu hali ya kutokuwa na fahamu ya wafu. Kwa mfano, Mwfunuzi anasema, "Bahari ikawatoa wafu waliokuwa ndani yake; na mauti na kuzimu wakawatoa wafu waliokuwa ndani yao." (Ufunuo 20:13). Tutaacha suala la kuzimu kwa ajili ya tafakari ya baadaye. Inatosha sasa kutambua ukweli kwamba kulingana na andiko lililotajwa hivi punde, wale walio katika "kuzimu" ya maandiko wametangazwa kuwa wafu. Hii ina maana kwamba hawako hai na hawateswi. Andiko pia linafichua kwamba tumaini la wafu ni kwamba watatolewa kutoka kuzimu - watafufuliwa.

Kwa ufupi basi, jibu la swali, Wako wapi wafu? ni kwamba sasa wako katika hali ya kutokuwa na fahamu; kwamba tumaini lote la uzima baada ya kaburi limejikita katika uhakikisho wa maandiko kwamba kupitia nguvu kuu ya Muumba mkuu, itakayotumiwa na Kristo wa kimungu wakati wa enzi ijayo ya ufalme, kutakuwa na "ufufuo wa wafu, wa wale waliotenda memi na wale waliotenda mabaya." Matendo 24:15

Uongo wa Shetani

Kabla ya kuacha sehemu hii ya mada ni vyema tukasimama kwa muda wa kutosha ili kuelekeza umakini kwenye asili ya nadharia ya uongo iliyokubalika sana katika dini za Kikristo na zisizo za Kikristo, kwamba "hakuna kifo." Ikiwa Biblia inafundisha waziwazi kwamba kifo ni ukweli mchungu na adui mbaya zaidi wa mwanadamu, wazo hili lilikuja wapi kwamba ni rafiki kwa maana ya kuwa ni lango tu la kuingia katika maisha mengine?

Jibu la swali hili linapatikana katika simulizi la kitabu cha Mwanzo kuhusu kuanguka kwa mwanadamu katika dhambi na kifo. Shetani, , akitumia nyoka, alipokuwa akijadili suala hilo na mama Hawa kabla ya ukiukaji ulioleta kifo, alisema, "Hakika hutakufa." (Mwanzo 3:4). Mungu alisema kwamba adhabu ya kutotii ingekuwa kifo – "hakika utakufa." (Mwanzo 2:17). Ushuhuda wa Biblia nzima unaendana na kauli hii ya awali kuhusu kile ambacho kingekuwa adhabu ya dhambi. "Lakini matunda ya dhambi ni kifo," anatangaza Paulo. (Warumi 6:23). "Roho anayefanya dhambi, ndiye atakayefaa," asema Ezekieli. (sura ya 18:4). Katika Ufunuo 20:2,3 tunapata wazo kwamba "nyoka yule wa zamani" aliyemdanganya mama Eva ameendelea kuwa mdanganyifu tangu wakati huo; na historia inadhihirisha kwamba hili ni kweli. Juhudi zote za udanganyifu zinazowezezana zimefanywa kwa karne nyingi ili kuimarisha uongo wa Shetani, "Hakika hamtakufa." Kwa matokeo yake, karibu kila mtu leo anayejaribu kuamini kuwepo kwa maisha ya baadaye, huweka imani yake kwenye dhana kwamba

mwanadamu ana uhai usio na kifo uliojengeka ndani yake. Lakini Maandiko yanasema nini kuhusu uhai usio na kifo? Sura inayofuata inajadili hoja hizi.

SURA YA 2

Je, Mwanadamu ni Mwisho?

Nadharia ya uhai wa asili, inayohoji kwamba mtu anapokufa anakuwa hai zaidi kuliko alivyokuwa kabla ya kifo, inategemea dhana kwamba mahali fulani ndani ya mwili wa binadamu kuna nafsi au akili isiyoshikika, isiyoonekana, na isiyotambulika inayoitwa "roho." Dai la wanatheolojia ni kwamba roho hii ni isiyokufa au haiwezi kufa; hivyo basi, mwili unapokufa, akili hii ya ndani, au mwanadamu halisi, hutoroka kutoka gereza la mipaka yake ya kibinadamu na huwa huru kufurahia maisha milele katika kiwango cha juu zaidi cha uwepo - isipokuwa, bila shaka, ikiwa imekuwa roho mwovu. Katika hali ya mwisho, kulingana na teolojia ya jadi, roho lazima ipate mateso yasiyoelezeka katika kuzimu inayowaka moto halisi; au kwa hali ya juu zaidi, kulingana na teolojia ya Kanisa Katoliki la Roma, ipite katika kipindi kirefu kwenye purgatorio kabla ya kufurahia uhuru na baraka za mbinguni.

Maneno "roho isiyokufa," na "roho isiyokufa," hutumika sana katika mazungumzo ya kidini kiasi kwamba wale ambao hawajafanya uchunguzi huchukulia kuwa ni maneno ya maandiko. Kwa sababu hii, itakuwa mshangao mkubwa kwa wengi kujua kwamba maneno haya hayaepatikani katika Biblia kabisa. Uhai wa milele wa roho ya mwanadamu kama ilivyozeleka ni matokeo ya ubunifu tu, usio na msaada wowote wa maandiko.

Maneno "roho" na wingi wake, "roho," yametumika katika Biblia zaidi ya mara mia tano, lakini katika

hakuna hata mfano mmoja wazo lililoashiriwa kwamba roho za binadamu hazifii. Kinyume chake, popote ambapo Biblia inajadili mada ya kifo kwa uhusiano na roho, inaeleza waziwazi na kwa uwazi kwamba roho, kama vile mwili, inaweza kufa. Kwa mfano, kupitia nabii Bwana anasema, "Tazama, roho zote ni zangu; kama roho ya baba, ndivyo pia roho ya mwana ni yangu: roho itakayotenda dhambi, ndiyo itakayokufa." (Ezekieli 18:4). Katika Agano Jipya tunasoma maneno ya Yesu, "Msiogope wale wanaoua mwili, bali hawawezi kuua roho; bali mng'ope yeye awezaye kuangamiza roho na mwili katika kuzimu [*Gehena*]." (Mathayo 10:28). Ndiyo, hata zile roho zinazokwenda kuzimu ya Biblia huangamizwa, si kutendewa mateso wala kuumizwa.

Neno "roho" katika Agano la Kale limefasiriwa kutoka kwa neno la Kiebrania *nephesh*. Profesa Young anasema katika kitabu chake *cha Analytical Concordance of the Scriptures*, kwamba neno hili *nephesh* linamaanisha tu "mnyama," au, likifasiriwa kwa uhuru, kile chenye uhai, au kilicho hai - kiumbe chenye hisia. Neno hili linatumika katika Agano la Kale kuhusiana na wanyama wa kawaida pamoja na mwanadamu. Katika Hesabu 31:28 linatumika kwa wanyama kama vile ng'ombe, punda, na kondoo. Hivyo basi, kama tungeishinikiza kuwa neno la Kiebrania *nephesh*, lililotafsiriwa "roho" katika Agano la Kale, linamaanisha roho isiyoweza kufa, basi tungelazimika kuhitimisha kuwa wanyama wa kawaida pia wana roho zisizoweza kufa - hitimisho ambalo ni wachache wangelikubali.

Neno "roho" katika Agano Jipya limefasiriwa kutoka kwa neno la Kigiriki "*psuche*". Tunajua kwamba neno hili lina maana sawa kabisa na neno la Kiebrania *nephesh*, kwa sababu Mitume Petro analitumia kufasiri neno hilo la Kiebrania anapoinukuu kutoka Zaburi i 16:10. Nukuu ya mtume inapatikana katika Matendo 2:27, na inasomeka: "Kwa kuwa hutaiacha nafsi yangu [Kigiriki, "*psuche*", Kiebrania, *nephesh*] kuzimu, wala hamtaruhusu Mtakatifu wako kuona uozo." Petro anatuambia kwamba hii ni unabii kuhusu kifo na ufufuo wa Yesu, kwamba nafsi yake haikuachwa kuzimu.

Katika Mathayo 26:38, Yesu anaripotiwa akisema, "Roho yangu ime huzunika sana, hata kufa." Hili linaendana kikamilifu na tangazo la unabii kumhusu Yesu linalosema kwamba roho yake "ilitengenezwa kuwa dhabihu kwa dhambi." Ndiyo, roho ya Yesu ilikufa, na kupitia dhabihu hiyo kuu roho za wanadamu wote zimekombolewa kutoka kwa kifo na hatimaye zitafufuliwa kutoka katika hali ya kifo.

Matumizi mengine ya kuvutia ya neno la Kigiriki "*psuche*" [Kiswahili, "roho"] katika Agano Jipya yanapatikana katika Matendo 3:20-23. Hapa tuna unabii unaoelezea kazi ya urejesho, au ufufuo, ambao utatekelezwa na Masihi kufuatia kurudi kwake kwa mara ya pili na kuanzishwa kwa ufalme wake. Tunaambiwa kwamba wakati huo "kila roho isiyomsikia [kumtii] nabii huyo, itaangamizwa katikati ya watu." Hivyo basi, Agano la Kale na Jipya vyote vinaweka mkazo juu ya ukweli kwamba roho za binadamu ni za kufa, zinaweza kufa, na kwamba hatimaye roho zote mbaya zitaharibiwa - si

kuhifadhiwa na kuteswa, kama mafundisho ya enzi za giza yalivyotutaka tuamini.

Nafsi ya Kwanza ya Mwanadamu Iliumbwa

Tuchunguze kwa makini mchakato ambao kwao roho ya kwanza ya binadamu ilitengenezwa, kwani hii itatusaidia k uielewa wazi zaidi hasa kile ambacho roho ni kweli. Maelezo ya kitabu cha Mwanzo kuhusu hili yanapatikana katika Mwanzo 2:7, ambayo inasema: "BWANA Mungu akamtengeneza mtu kwa vumbi la ardhi, akapulizia puani mwake pumzi ya uhai; naye mtu akawa nafsi hai."

Kumbuka kwamba roho hapa inaonyeshwa kuwa ni matokeo, au bidhaa, ya muungano wa mwili, au kiumbe hai, na pumzi ya uhai - "mwanadamu akawa roho hai." Aya hii haisemi, kama wengi hapo zamani walivyodhani kimakosa, kwamba Mungu alimwumba mwanadamu na kisha kumwingiza roho ndani yake - badala yake, inatangaza kwamba katika uumbaji mwanadamu "alikuwa" roho, jambo ambalo ni tofauti kabisa.

Kwanza, kulingana na maandishi, kiumbe, au mwili, wa mwanadamu uliundwa - kutoka kwa "mavumbi ya ardhini." Hili kimaelezo linaendana na ukweli kama tunavyojua leo, kwani mwili wa mwanadamu umeundwa kabisa kwa elementi mbalimbali za kemikali zinazopatikana duniani. Kisha, katika kiumbe huyu uliingizwa "pumzi ya uhai" nguvu inayotoa uhai ya hewa tunayoivuta, ambayo ni muhimu kwa maisha ya binadamu na wanyama. Neno la Kiebrania lililotafsiriwa hapa kama "pumzi," ni *neshamah*, ambalo, kulingana na Profesa Young,

linamaanisha kihalisi "pumzi." Ukweli kwamba ilivutwa ndani ya pua za baba Adamu unasisitiza kwamba ilikuwa ni pumzi. Hakika, pua zinaonekana kama mahali isipo la kawaida kwa roho isiyokufa kuwekwa.

Sasa nini kilitokea pumzi ya uhai ilipovutwa kwenye pua za kiumbe hiki cha kwanza cha binadamu? Ni hivi tu, kilipata uhai - au, kama maandishi yanavyotangaza, k "roho hai." Kwa hivyo, "roho" kwa kweli ni kile kinachotokana na muungano wa kiumbe na sifa za uhai za pumzi - "pumzi ya uhai." Mfano rahisi wa hili ni taa ya umeme. Kiumbe cha balbu lenye ombwe lake la ndani, filamenti, n.k., si mwanga; wala si umeme unaopita kupitia kiumbe hicho; bali muungano wa balbu na umeme hutoa mwanga. Haribu balbu (kiumbe). au kata mkondo wa umeme (unaolingana na pumzi ya uhai), na mwanga utazima; yaani, utaacha kuwepo, na kuzimika.

Ndivyo ilivyo kwa roho ya mwanadamu. Mwili unapoharibika kwa sababu ya ugonjwa au ajali, hadi kufikia hatua ambapo hauwezi tena kufanya kazi ipasavyo ili kukabiliiana na msukumo wa uhai unaotokana na pumzi ya uhai, roho, au uhai, wa mtu husika "huzimika," yaani, huacha kuwepo, inakufa. Vilevile, ikiwa kwa sababu yoyote, au kwa namna yoyote, pumzi ya uhai inazuiliwa kufikia mwili, kama vile kuzama, au kukosa hewa, uhai pia unakoma - roho inakufa.

Ni lazima ikumbukwe katika muktadha huu, bila shaka, kwamba siri kuu ya uhai, ambayo dalili zake za nje tunaweza kuelewa kwa kiasi fulani, iko

mikononi mwa Muumba. Yeye ndiye Muumba mkuu, si tu wa mwanadamu, bali pia wa wanyama wa chini. Yeye ni kwa uhai wote duniani kama jua lilivyo kwa mwanga wote wa asili; yaani, yeye ndiye chanzo. Haiwezekani kwa mwanadamu kuunda kiumbe hai, kuweka ndani yake hewa fulani ya anga la dunia, na kukifanya kiishi. Hewa halisi ndiyo pumzi ya uhai kwa wanadamu na wanyama wadogo, kwa sababu ni njia ya Muumba kupitia k , ambayo ina maana kwamba kanuni ya uhai huwasilishwa kwa viumbe wote wenye uhai duniani.

Hata hivyo, kanuni hii ya uhai si akili, bali ni nguvu tu ya Mungu ambayo kwa njia yake uhai wote upo. Katika Mwanzo 7:15,22 pumzi hii hiyohiyo ya uhai inasemekana kuwa ni umiliki wa wanyama wa chini.

Tunapoendeleza uchunguzi wetu, tutagundua kuwa sababu Biblia inatoa tumaini la uzima wa baadaye na wa milele kwa wanadamu wanaotii sheria ya Mungu ni kwamba Muumba anakusudia kuendelea kuwapa kanuni ya uhai, na si kwa sababu awali aliweka kitu katika viumbe vyao ambacho hakifa.

Matumaini ya Kutokufa

Kama ilivyotajwa tayari, msemu "roho isiyoweza kufa" haupatikani kabisa katika Biblia. Neno "isiyoweza kufa" limetumika mara moja tu katika Biblia nzima, na katika tukio hilo moja linamhusu Bwana na si mwanadamu. Tunanukuu: "Basi, kwa Mfalme wa milele, asiyeweza kufa, asiyeonekana, Mungu peke yake mwenye hekima, heshima na utukufu daima milele." (1 Timotheo 1:17). Katika 1

Timotheo 6:16 tuna kifungu kama kile kilichotangulia ambacho neno "utauwa" linatumika. Andiko hili pia linazungumzia Bwana, na linasema: "Yeye peke yake ndiye mwenye utauwa, anayeishi katika nuru ambayo hakuna mtu awezaye kumkaribia; ambaye hakuna mtu aliyemwona, wala hawezi kumwona. Kwake awe heshima na uweza wa milele." Maandiko haya mawili yanapaswa kumaliza swali la iwapo mwanadamu, kwa asili, ni kiumbe asiyefaa.

Neno "kutokufa" limetumika mara nyingine nne katika Biblia, na katika kila kisa, linaelezea thawabu ya baadaye ya " " kwa wale ambao katika maisha haya wanatembea kwa uaminifu katika nyayo za Bwana. Na hapa hapa tuisisitize tena ukweli kwamba hatujaribu kuthibitisha kuwa hakuna maisha ya baadaye kwa wanadamu, bali, kwamba tumaini lote la maisha ya baadaye, kulingana na Biblia, linategemea ukweli kwamba kutakuwa na ufufuo wa wafu, badala ya dhana kwamba sisi kwa asili ni wasiokufa, na hivyo hatuwezi kufa.

Tutaliacha kwa sasa mada kuu ya ufufuo, tukisimama hapa kwa muda mfupi tu ili kutaja maandiko manne yanayorejelea tumaini la Mkristo la kuinuliwa hadi kutokufa pamoja na Bwana. Warumi 2:7 inasema: "Wao [Wakristo] ambao, kwa kuvumilia katika kutenda mema, watafuta utukufu na heshima na uzima wa milele, watapokea uzima wa milele." Andiko hili linaonyesha kwamba uzima wa milele si umiliki wa Mkristo sasa, bali ni kitu kinachopaswa kutafutwa, "kwa kuvumilia katika kutenda mema."

Katika 1 Wakorintho 15:53 tunasoma: "Kwa maana hili linaloanguka lazima liavie kutanguka, na hili linaloweza kufa liavie kutufa;" Hapa tumeambiwa kwamba "kutufa" ni sifa, ambayo ikiwa itawahi kumilikiwa, lazima "ivae." Kwa uwazi mtume anasema kwamba sasa sisi ni viumbe "vinavyoweza kufa." Aya inayofuata inasema: "Basi hapo, hili linaloweza kuoza likishavaa kutoweza kuoza, na hili linaloweza kufa likishavaa kutoweza kufa, ndipo neno lililoandikwa litatimia, Mauti imemomonyolewa na ushindi."

Kuna andiko moja tu lingine katika Biblia ambalo neno "utauwa" linapatikana, na hilo ni 2 Timotheo :10. Linasomeka hivi: "Lakini imefunuliwa sasa kwa kuonekana kwake Mwokozi wetu Yesu Kristo, aliyetangua mauti, na kuyaleta wazi uhai na utauwa kwa njia ya injili." Ni wazi kutokana na kifungu hiki kwamba hakuna mtu kabla ya Kuja Kwake Bwana kwa mara ya Kwanza aliyewahi kupata hata fursa ya kujitahidi kupata uzima wa milele, kama kanisa la enzi hii ya Injili linavyohimizwa kufanya. Aidha, inaonyesha kwamba tumaini lote la uzima na uzima wa milele limejikita katika Yesu na katika kazi yake ya ukombozi.

SURA YA 3

Vipi kuhusu Kuzimu?

Nafundisho la imani ya Kikristo ambalo limepotoshwa sana na dhana za kishirikina za Zama za Giza ni lile linalohusu adhabu ya wale wanaokaidi sheria ya kimungu. Tumeona mafundisho ya wazi ya Biblia kuwa "mzaha wa dhambi ni mauti." (Warumi 6:23). Tumegundua kuwa ufafanuzi wa maandiko kuhusu kifo ni hali ya kutokuwa na fahamu - inayoelezewa kwa ishara kama usingizi. Pia tumegundua kuwa adhabu ya kifo inamhusu "roho," au kiumbe kamili, na haijazuiliwa tu kwa uharibifu wa mwili wa binadamu. Kwa kuzingatia kweli hizi rahisi, lakini zilizotangazwa za Biblia, wengi watauliza kwa kawaida na ipasavyo kuhusu mafundisho ya mateso ya milele kwa waovu.

Jibu la ugumu huu unaoonekana linakuwa dhahiri tunapogundua kwamba nadharia ya mateso ya milele ni fundisho la kibinadamu kabisa na halina msaada wowote katika Maandiko Matakatifu. Ni kweli, Biblia inazungumzia sana kuhusu kuzimu, hata usemi "moto wa kuzimu" unapatikana katika maandiko matakatifu; hata hivyo, baada ya uchunguzi, inagundulika kuwa kuzimu ya Biblia si mahali pa mateso kabisa, bali ni hali tu ya wafu; na hali hiyo, tumegundua, ni ya kutokuwa na fahamu.

Kila mtu anajua, bila shaka, tafsiri zote za Biblia zinatokana na mikono ya Kiebrania ya Agano la Kale na mikono ya Kigiriki ya Agano Jipya. Kwa hiyo, ili kuwa na msingi thabiti wa ukweli ambao matokeo yake ni hitimisho kuhusu suala hili muhimu linalohusu

kusudi na mpango wa kimungu, ni muhimu kushauriana na wataalamu wa lugha za Kiebrania na Kigiriki kuhusu maana halisi ya maneno mbalimbali ya kale yaliyotafsiriwa kama "jehanamu". Tukifanya hivi, wingi wa taarifa za kushangaza hufunguka kwetu mara moja.

Tunagundua, kwa mfano, kwamba kuna neno moja tu la Kiebrania katika Agano la Kale lote linalotafsiriwa kuwa kuzimu, na neno hilo ni "*sheol*". Neno hili linajitokeza jumla ya mara 65. Wakati mwingine hutafsiriwa "kaburi", wakati mwingine "kuzimu", na wakati mwingine "shimo". Dkt. James Strong, Profesa wa Kiebrania na Kigiriki, anaelezea "*sheol*" kuwa "ulimwengu wa wafu." Lakini ili kufikia hitimisho thabiti kuhusu hali halisi iliyopo katika "dunia hii ya wafu," ni muhimu kushauriana na Biblia yenyewe.

Neno la Kiebrania "*sheol*" linapatikana katika Mhubiri 9:10, ambapo limetafsiriwa kama "kaburi." Tunanukuu: "Kila kitu ambacho mkono wako kinakipata kufanya, kifanye kwa nguvu zako zote; kwa maana hakuna kazi, wala mpango, wala maarifa, wala hekima, katika kaburi [*sheol*] ambako unaenda." Hii ndiyo ufafanuzi ulioongozwa wa neno la Kiebrania "*sheol*" - neno pekee lililotafsiriwa kuwa kuzimu katika Agano la Kale. Inaeleza wazi kwamba "ulimwengu huu wa wafu" ni ulimwengu wa kimya, wa usingizi, ambao ndani yake hakuna maarifa, wala ufahamu. Kwa miaka elfu nne, kuanzia uumbaji wa Adamu hadi Kuja Kwake Yesu Kwanza, Yehova hakutumia neno lingine lolote isipokuwa hili kuelezea hali ya wafu. Ikiwa mateso ya milele ni adhabu ya dhambi, je, si

ingekuwa ukatili na ukosefu wa haki sana kuwaweka watu katika ujinga juu yake kwa kipindi kirefu kiasi hicho?

Nabii mwema Ayubu alijua kwamba "sheol" ilikuwa hali ya kutokuwa na fahamu inayofanana na usingizi, na kwa sababu hii, alipokuwa akiteseka sana, kimawazo na kimwili, alimwomba Bwana amruhusu kushuka katika hali hii. Ndio, Ayubu aliomba kwenda kuzimu ya Biblia. Maombi yake yanasema, "Laiti ungenificha kaburini [*sheol*], ungenihifadhi siri, hadi ghadhabu yako ipite, ungeniwekea wakati maalum, na kunikumbuka!" Kumbuka kwamba Ayubu alitaka kwenda "sheol" ili kukimbia ghadhabu ya Mungu. Hii ni tofauti sana na nadharia ya imani kwamba kuzimu ni mahali ambapo Mungu huwafanyia ghadhabu yake kwa ukali wote wote wanaokwenda huko! Hoja nyingine ya kuzingatia hapa, ni kwamba Ayubu alikuwa mtumishi mwaminifu wa Bwana, lakini bado alitarajia kwenda kuzimu ya Biblia alipokufa. Hii inaweza kumaanisha nini?

Uchunguzi makini wa maandiko yote katika Agano la Kale ambapo neno "sheol" linatokea utaonyesha kwamba "ulimwengu huu wa wafu" ni hali ambayo wema na wabaya, watakatifu na wenye dhambi, huingia wakati wa kifo. Hata hivyo, si lazima iwe hali ya kudumu ya kifo. Kwa hakika, Ayubu hakutarajia kubaki katika kifo, hivyo katika kumalizia sala yake, alimwomba Bwana amkumbuke kwa kumwita kutoka "*sheol*". Anauliza swali, "Mtu akifa, aishi tena?" na kisha anajibu swali lake mwenyewe kwa kuthibitisha tumaini lake katika ufufuo, hivi, "Utanita, nami

nitakujibu; utapenda kazi ya mikono yako." Ayubu 14:13-15

Ni mara moja tu katika Agano la Kale wazo la maumivu linahusishwa na neno kuzimu, na hiyo ni katika Zaburi 116:3, inayosema: "Maudhi ya mauti yalinizunguka, na taabu za kuzimu [*sheol*] zikanikamata." Daudi ndiye anayeongea katika kifungu hiki, na ingawa alikuwa amekubaliwa na vishawishi nyakati fulani, hata hivyo, kwa sababu ya uaminifu wa moyo wake kwa Muumba wake, alisemekana kuwa mtu aliye sawasawa na "moyo wa Mungu mwenyewe." (Matendo 13:22). Hakika, mtu wa namna hiyo hangepaswa kuteseka mateso ya kuzimu ya imani. Basi, anamaanisha nini anaposema, "Maumivu ya kuzimu yalinikamata"?

Maana ya maneno ya Daudi katika maandishi haya inajitokeza wazi tunapozingatia muktadha. Anaeleza jinsi Bwana alivyomwokoza kutoka kwa kifo, ingawa alikuwa mgonjwa kiasi cha kufa. "Maumivu ya kuzimu" anayozungumzia ni wazi ni maumivu na mateso yanayohusiana na mchakato wa kufa - ugonjwa ambao hatimaye ulisababisha kifo cha nabii, ingawa kwa muda fulani aliokolewa kutoka kwake. Tukiangalia kwa mtazamo huu, tunaweza kuona kwamba mateso yote duniani ambayo hatimaye husababisha kifo yanaweza kwa usahihi kuchukuliwa kama "maumivu ya kuzimu," kwa sababu huishia katika hali ya kifo, "*sheol*", kuzimu ya Biblia.

Kuzimu katika Agano Jipya

Neno la Kigiriki *hades* linatumika katika Agano Jipya kutafsiri neno la Kiebrania "*sheol*", wakati

kunukuliwa kutoka Agano la Kale. Mfano wa kuvutia wa hili ni Matendo 2:27, ambayo inasema: "Kwa maana hautaacha nafsi yangu katika kuzimu [*hades*], wala hautaruhusu Mtakatifu wako kuona uozo." Maneno haya ni nukuu kutoka kwa Zaburi ya 16, ambapo, kulingana na ushuhuda ulioongozwa wa Mtume Petro, Nabii Daudi alitabiri kifo na ufufuo wa Yesu. Katika unabii huu Daudi anatumia neno la Kiebrania "sheol", na katika kulitafsiri mtume anatumia neno la Kigiriki *hades*. Kutokana na hili tunajua kwamba *hades* ya Agano Jipya ina maana sawa na "sheol" ya Agano la Kale. Kwa kuwa nabii katika Mhubiri 9:10 anaelezea "sheol" kama hali ya kutokuwa na fahamu, haionekani kuwa na nafasi ya shaka kuhusu maana ya neno kuzimu katika Agano Jipya.

Nabii ya Daudi katika Zaburi 16:10, ambayo, kama ilivyoelezwa hapo awali, Petro anaitafsiri kuwa inamhusu Yesu kifo na ufufuo wake, inavutia hasa kwa sababu inamweka Yesu katika kuzimu ya Biblia wakati alipokuwa amekufa. Hivyo, ni wazi kwamba kuzimu ya Biblia si aina ya mahali ambayo teolojia ya Zama za Giza imeiwakilisha kuwa; kwani hakika, hatuwezi kumfikiria Yesu kama aliyekwenda mahali pa mateso. Lakini, tunapokumbuka kwamba kuzimu ya Biblia ni hali ya kifo, tunaweza kuona kwa nini ilikuwa muhimu kwa Yesu kwenda kuzimu. Biblia inaeleza wazi kwamba Yesu, katika kazi yake ya ukombozi kwa ajili ya wanadamu, alichukua nafasi ya mwenye dhambi katika kifo, kwamba alikuwa fidia, au bei inayolingana, kwa dhambi za ulimwengu. Kwa kufanya hivi, alionja "kifo kwa ajili ya kila mtu," hivyo,

akaingia katika hali ya kifo, kuzimu ya Biblia. - Isaya 53:3-10; 1 Timotheo 2:3-6; Waebrania 2:9

Kutoka Kuzimu

Ili kuwa na uhakika kamili kwamba kuzimu ya Biblia si mahali pa mateso ya milele kama teolojia ya jadi inavyotutaka tuamini, hebu tuangalie Ufunuo 20:13 na 14. Katika kifungu hiki neno la Kigiriki *hades*, lililotafsiriwa "kuzimu," linatumika katika Biblia kwa mara ya mwisho. Tunasema: "Bahari ikawatoa wafu waliokuwa ndani yake; na kifo na kuzimu [*hades*] vikawatoa wafu waliokuwa ndani yake; nao wakahukumiwa kila mtu kadiri ya matendo yake. Na kifo na kuzimu [*hades*] vikatupwa katika ziwa la moto. Hili ndilo kifo cha pili."

Mambo matatu muhimu yanajitokeza tunaposoma kifungu hicho hapo juu: Kwanza, kwamba kuzimu ya Biblia si makao ya kudumu ya wabaya wala wa haki, kwani inasemekana kuwachilia wafu wake. Pili, kwamba kuzimu ya Biblia si ziwa la moto. Tatu, kwamba wale wanaosemwa hapa kuwa walikuwa kuzimu walikuwa wafu wakiwa huko, na si hai wakiteseka katika mateso yanayodaiwa kuwa ya shimo la laana la enzi za giza.

Kama ilivyotajwa tayari, huu ndio utajwi wa mwisho wa kuzimu katika Biblia, na hapa tunaiona ikielezea kama mahali au hali, iliyotawaliwa kabisa na wakaao wake, na kisha kuchomwa au kuharibiwa katika ziwa la moto la kiishara. Moto ni mojawapo ya elementi hatari zaidi zinazojulikana na sayansi, na hapa umetumiwa na Bwana kuonyesha, au kuashiria, ukweli kwamba hades, hali ya kifo iliyosababishwa na

kosa la wazazi wetu wa kwanza huko Edeni, hatimaye itaharibiwa. 1 Wakorintho 15:26

Funguo za Kuzimu

Katika Ufunuo 1:18, uwezekano kwamba kuzimu hatimaye lazima ikabidhi wafu wake unaangaziwa na Yesu mwenyewe, kwa maneno yafuatayo: "Mimi ndiye aliye hai na aliyekufa; na tazama, niko hai milele na milele. Amina. Na nina funguo za kuzimu na za m ." Funguo hutumika kufungua milango au lango. Yesu alinunua funguo hizi za kiishara za kuzimu na mauti kwa kifo chake mwenyewe. Hii inampa mamlaka ya kimungu ya kufungua gereza kuu la mauti na kuwaachilia wafungwa wake huru; na katika kifungu kinachotangaza kwamba "mauti na kuzimu viliwatoa wafu waliokuwa ndani yake," hiki ndicho hasa kinachoonyeshwa kinapotokea.

Kwamba Yesu sasa ana haki ya kimungu ya kuwafufua wafu pia inaonyeshwa na Mtume Paulo katika Warumi 14:9, inayosema: "Kwa maana Kristo alikufa, akafufuka, naye aliishi tena, ili awe Bwana wa wafu na wa walio hai." Kama Bwana wa wafu, ameahidi kutumia mamlaka na nguvu zake rasmi, "funguo za kuzimu," kuirudisha dunia katika uzima. Hii ndiyo maana ya maneno ya Bwana mwenyewe kama yalivyoandikwa katika Yohana 5:28,29: "Msishangae hili; kwa maana saa inakuja, ambayo wote walio katika makaburi watasikia sauti yake, na watatoka; wale waliofanya mema, kwa ufufuo wa uzima; na wale waliofanya mabaya, kwa ufufuo wa hukumu."

Uokoaji huu wa ulimwengu uliokufa kutoka kwa "sheol", au *hades*, utafuatiwa, kama ilivyoonyeshwa katika Ufunuo 20:14, na uharibifu wa kuzimu. Hii haikuwa wazo jipya kwa waandishi wa Agano Jipya, kwani ilitabiriwa muda mrefu kabla katika Agano la Kale. Kupitia kwa Nabii Hozea, Bwana anasema: "Nitawafidia kutoka kwa nguvu ya kaburi; nitawanunua kutoka kwa kifo: Ee kifo, nitakuwa pigo lako: Ee kaburi [*sheol*], nitakuwa uharibifu wako: toba itafichwa machoni pangu." (Hosea 13:14). Angalia uhakikisho uliobarikiwa uliotolewa katika kifungu hiki: "Tubu itafichwa machoni pangu." Yaani, Bwana alikuwa ameamua kuangamiza kifo na kuzimu, na hili ni hakika kuwa utimilifu wa utukufu wa kusudi lake la upendo kwa niaba ya kizazi kilichoporomoka.

Mtu Mtajiri Kuzimu

Wale wanaoshikilia kwamba neno la Kigiriki *hades* katika Agano Jipya linaashiria mahali pa mateso yasiyo na mwisho, badala ya hali ya kutokuwa na fahamu katika kifo, kama Biblia inavyofundisha waziwazi, hurejelea mfano wa mtu mtajiri na Lazaro kuthibitisha hoja yao. Ni kweli, bila shaka, kwamba neno kuzimu katika mfano huu ni tafsiri ya *hades*; lakini uchunguzi makini na usio na upendeleo wa simulizi hii utaonyesha kwamba haliwezi kutumika kwa mfululizo kuthibitisha kwamba watu wema huenda mahali pa furaha walipofariki, huku watu wabaya wakipelekwa mahali pa mateso.

Profesa Benjamin Wilson, mwandishi wa tafsiri ya *Emphatic Diaglott* ya Agano Jipya, akitambua kwamba *hades* haimaanishi mahali pa mateso,

alishindwa kuelewa jinsi inavyotumika katika mfano huu, hivyo anatoa maelezo ya ziada ambayo yanatoa ushahidi kwamba mfano mzima unaweza kuwa ni uingizaji na si sehemu ya maandiko matakatifu hasa. Hatuwezi kusema kama hili ni kweli, hata hivyo, pale simulizi linapotazamwa kama mfano badala ya kauli ya mambo halisi, inaonekana hakuna haja ya kutilia shaka uhalisi wake. Ili tuwe na maelezo ya mfano huu wazi akilini, tunapendekeza kusoma tena simulizi hili kwa makini kama linavyopatikana katika Luka 16:19-31.

Ajabu, ikiwa ni ya Kihalisi

Kulingana na teolojia ya Zama za Giza, mfano huu unapaswa kufundisha kwamba watu wote wema wanaomwamini Kristo huenda mbinguni wanapokufa, na kwamba watu wote wabaya wasiomkubali Kristo katika maisha haya huenda mahali pa mateso ya milele wanapokufa. Hata hivyo, ingawa inaweza kuonekana ajabu, uchunguzi wa mfano huu unaonyesha kwamba hakuna chochote kinachosemwa kuhusu watu wema au watu wabaya; wala hakuna chochote kinachosemwa kuhusu mbingu. Kila kinachosemwa kumhusu yule mtu anayedaiwa kuwa mwema katika mfano huu ni kwamba alikuwa maskini na alikuwa amejifunika vidonda, kwamba alikula makombo yaliyokuwa yakidondoka kutoka kwenye meza ya yule mtu tajiri, na kwamba mbwa walilamba vidonda vyake. Kumhusu yule mtu tajiri, inasemekana tu kwamba alikuwa akifurahia maisha ya kifahari, alivaa nguo nzuri, na alimruhusu yule maskini kulala mlangoni mwake.

Wala, kulingana na mfano huo, ombaomba aliyekuwa mgonjwa hakwenda mbinguni alipokufa, bali alibebwa na malaika hadi "kifuani mwa Abrahamu." Ikiwa hii ni kauli ya ukweli halisi, ingezuia uwezekano wa mtu mwingine yeyote kubarikiwa kwa thawabu kama hiyo wakati wa kifo, kwa sababu isingekuwa na nafasi ya ombaomba mwingine mgonjwa kuliko mmoja kushikiliwa kifuani mwa Abrahamu. Kwa upande mwingine, ikiwa kifua cha Abrahamu kinaeleweka kuwa ni ishara ya mbinguni, na ombaomba huyo akiwakilisha wale wanaostahili kwenda mbinguni, basi tumaini letu pekee ni kuwa ombaomba maskini wenye vidonda tele kabla hatujafa - ndiyo, na hata mbwa wakitulamba vidonda vyetu.

Kuna mambo mengine mengi yasiyopatana katika mfano huu ukitazamwa kwa mtazamo wa teolojia ya jadi. Kwa hakika, hakuna jambo hata moja ndani yake linaloendana na nadharia ya kwamba waumini wa Kikristo huenda mbinguni wanapokufa, huku wasioamini wakienda mahali pa mateso. Hoja moja katika simulizi hili ambayo wanatheolojia wameishikilia ili kuimarisha itikadi ya mateso inayomkosea heshima Mungu ni kwamba yule mtu tajiri anasemekana kuzungukwa na malengelenge ya mateso baada ya kifo chake. Lakini Yesu angekuwa anamaanisha nini kwa simulizi hili la ajabu?

Tumeisharejelea tayari kifungu hiki cha Maandiko kama mfano. Katika wazo hili kuna suluhisho la maana yake halisi. Katika mfano, mambo yanayosemwa hayapaswi kueleweka kihalisi. Huenda tusipate uwezo wa kuthibitisha kwa hakika

kile Yesu alikusudia kufundisha kupitia mfano huu, lakini umuhimu uliotolewa kwa "Baba Abrahamu" unaonekana kuashiria kwamba unahusiana kwa namna fulani na uzoefu wa mbegu halisi ya Abrahamu, kwani ndio waliokuwa katika siku za Yesu waliomwita Abrahamu baba yao. (Mathayo 3:9; Yohana 8:33,39; Warumi 4:1). Hivyo basi, inaonekana ni busara kuhitimisha kwamba yule mtu mtajiri wa mfano anakusudiwa kuwakilisha taifa la Kiyahudi. Hii si ishara isiyo ya kawaida, kwani hata leo tuna "Uncle Sam" kuwakilisha Marekani.

Taifa la Kiyahudi lilikuwa taifa la kifalme machoni pa Mungu, lililochaguliwa naye kuwa njia ambayo baraka zake zilizohadithiwa zingetiririka kwenda kwa mataifa mengine yote. Hadhi hii ya kifalme ya uzao wa asili wa Abrahamu iliwakilishwa katika mfano huo na mavazi ya zambarau ya yule mtu mtajiri. Pia alivaa kitani cheupe, ambacho kilikuwa kielelezo cha haki ya mfano iliyokuja kwa Wayahudi kwa sababu ya juhudi zao za kutii Sheria ya Musa, na kupitia dhabihu za mfano za Hema la Mkutano. Kwa njia ya ahadi zote tajiri walizopewa, walifurahi kwa anasa kila siku, kama vile mfano unavyosema. Kwa kweli, ilikuwa baraka tele za Bwana kwao ndizo zilizothibitika kuwa kikwazo chao. Paulo, akinukuu kutoka Zaburi 69:22, anasema: "Meza yao iwe mtego, na mtego, na kikwazo, na malipo kwao." Warumi 11:9

Mwombaji katika mfano huo anaonekana kuwa mfano unaofaa wa Wapagani wakati wa Kuja Kwake Yesu Mara ya Kwanza. Kwa mtazamo wa neema ya Mungu, kwa kweli walikuwa maskini. Ahadi zote zilikuwa zimetolewa kwa Wayahudi na kupitia kwa

Wayahudi. Mtu yeyote asiye Myahudi hadi wakati huo aliyetamani baraka za Mungu wa kweli alihitajika kuwa Myahudi kwa kubadilishwa kuwa Mwongofu. Kwa Wayahudi, Wapagani walikuwa "mbwa," wasiostahili kuzingatiwa kwa namna yoyote maalum.

Hali ya Wayahudi na Wapagani ilibadilika sana muda mfupi baada ya kusulubishwa na kufufuka kwa Yesu. Wayahudi walikuwa wamemkataa na kumwonea Msalaba Masihi wao na kwa hivyo waliondolewa kutoka kwa neema ya kimungu. Kwa maana hii ya neno, walikufa. Walipoteza nafasi yao ya neema kuu mbele ya Bwana, na kama taifa walififia. Lakini kama watu wameendelea kuishi; na tangu siku hiyo hadi sasa, moto wa mateso umewazingira karibu kila wakati.

Mwombaji naye alikufa; yaani, Matawi waliacha kuwa watu waliopuuzwa kabisa na Mungu, bali badala yake neema ya kimungu ilipanuliwa kwao, na wote waliamini walipelekwa, kimfano, katika kifuani mwa Ibrahimu ( ). Wakawa warithi wa ahadi zilizotolewa kwa na kupitia Ibrahimu. Kuhusu hili Paulo anasema, "Maandiko, yakiwa yametabiri kwamba Mungu atawahesabia haki watu wa Mataifa kwa njia ya imani, yalimhubiria Abrahamu habari njema kabla ya Injili." (Wagalatia 3:8). Ingawa imekuwa inawezekana katika enzi yote ya Injili kwa Wayahudi binafsi kuwa Wakristo na hivyo kuwa watoto wa kiroho wa Abrahamu, mapenzi ya Mungu yameendesha mambo kwa namna ambayo Wapagani wamekuwa wapokeaji maalum wa neema yake katika jambo hili - wamechukua nafasi ya

kupokea neema kuu, kama inavyoonyeshwa na "kifua cha Abrahamu."

Kama vile yule mtu mtajiri katika mfano alivyomwomba Abrahamu amtumie Lazaro na tone la maji kumtuliza ulimi wake - ili kupunguza mateso yake - ndivyo zaidi ya mara moja katika kipindi chote hiki, Wayahudi kama taifa wamemsihi Mungu atume msaada kupitia vyanzo vya Kikristo! Lakini magumu na mateso yameendelea. Kwa kweli kumekuwa na pengo kubwa lililowekwa kati ya Myahudi na Mhekele aliyebarikwa kiroho katika kipindi hiki chote kirefu - pengo ambalo halikuwezekana kulivuka. Hata hivyo, hakuna chochote katika mfano huo kinachoashiria kwamba mateso haya ya yule mtu mtajiri yalipaswa kudumu milele. Maandiko mengine yanaonyesha wazi kwamba wakati umefika sasa ambapo taifa la Kiyahudi litarejeshwa katika nafasi yake ya zamani ya kibali la kimungu kama uzao halisi wa Abrahamu.

Jambo lingine la kuvutia katika mfano huu ni kwamba "ndugu watano" waliotajwa na yule mtu mkuu pia walisemekana kuwa na Abrahamu kama baba yao. Taifa lilipoonywa kutoka utumwani wake Babeli, chini ya amri iliyotolewa na Mfalme Koreshi wa Uajemi, miaka 500 kabla ya Kuja Kwake Bwana kwa mara ya Kwanza, wale waliorejea Palestina walikuwa wengi kutoka makabila mawili, ingawa wachache kutoka makabila yote walirejea. (2 Mambo ya Nyakati 36:20-23; Esera 2:1). Ikiwa huyu mtu mmoja tajiri alimwakilisha makabila hayo mawili, basi makabila mengine kumi, ambayo wengi wao hawakupata fursa ya kuwasiliana moja kwa moja na mafundisho ya Masihi katika Kuja Kwake Kwanza,

yanaweza kuwakilishwa ipasavyo na ndugu hao watano.

Kwa hivyo, kila undani wa mfano huu unaonekana kuendana na Biblia pamoja na ukweli wa kihistoria; ilhali tukijaribu kuufikiria kama kauli halisi iliyokusudiwa kuonyesha thawabu za mwisho za wacha Mungu, basi ni ya kinyume kabisa na upuuzi. Siyo hivyo tu, bali pia ingemaanisha kwamba Biblia inapingana na haiaminiki kwa sababu, kama tulivyoona tayari, "sheol" katika Agano la Kale na "*hadesi*" katika Agano Jipya vimeelezwa wazi kuwa ni hali ambapo hakuna maarifa, ilhali katika mfano huu inasemekana kuna mateso katika *hadesi*. Kila kitu kinakuwa wazi tunapotambua kwamba ni kifo cha kitaifa kinachorejelewa hapa, wakati watu wa taifa hilo wanaendelea kuishi na kuonewa.

Miyasi Isiyokufa - Moto Isiyozimika

Ingawa "sheol" ndilo neno pekee katika Agano la Kale lililotafsiriwa "jehanamu," *hades*, neno lake sawa la Kigiriki, siyo neno pekee lililotafsiriwa "jehanamu" katika Agano Jipya. Mwanzoni mwa Yerusalemu ya kale kulikuwa na bonde ambalo maiti na uchafu mwingine wa mji ulichomwa; na inasemekana kuwa salfa ilitumika kama kusaidia katika kazi hii ya uharibifu - pengine kama dawa ya kuua viini. Mahali hapa palitwa kwa Kiebrania Bonde la Hinnom, Bonde la Kifo; na Wagiriki waliliita Gehenna. Hivyo basi, neno hili la Kigiriki *Gehenna* limetumika mara chache katika Agano Jipya na mara nyingi hutafsiriwa "jehanamu." Inasemekana kwamba miili ya wahalifu fulani waliotazamwa na Wayahudi kuwa hawastahili

ufufuo ilitupwa katika Gehenna; hivyo basi Yesu anatumia neno hili kuelezea hali ya maangamizi ya milele ambayo wenye dhambi wa hiari kamili lazima waingie mwishowe.

Neno hili *Gehenna* limefasiriwa "jehanamu" katika Marko 9:43-48, ambalo linasomeka hivi: "Mkono wako ukakusumbua, ukate; ni afadhali uingie uhai ukiwa mlemavu, kuliko kuwa na mikono miwili ukatupwa katika jehanamu, katika moto usiozimika: ambako mdudu wao haafi, na moto hauzimiki. Na mguu wako ukakutenda dhambi, ukate: ni afadhali kwako kuingia katika uzima ukiwa ulemavu, kuliko kuwa na miguu miwili na kutupwa katika kuzimu, katika moto usiozimika: ambapo mdudu wao haafi, na moto hauzimiki. Na jicho lako likikukosesha, litoe: ni afadhali kwako kuingia katika ufalme wa Mungu ukiwa na jicho moja, kuliko kuwa na macho mawili ukatupwa katika moto wa kuzimu: ambako mdudu wao haafi, na moto hauzimiki.

Katika kila tukio katika kifungu hicho cha juu neno kuzimu ni tafsiri ya neno la Kigiriki *Gehenna*, na kwa hivyo, ni dokezo wazi kwa maana ya kimfano ya madhara ya uharibifu ya moto uliokuwa ukisha waka bila kukoma katika Bonde la Hinnomu. Picha nzima ni ya uharibifu badala ya mateso. Hata kutajwa kwa minyoo isiyokufa, kunaimarisha picha hii ya uharibifu kwani bila shaka minyoo hii ni ile inayotapakaa kwenye miili yote iliyokufa. Watafsiri wa kifungu hiki, bila shaka, waliamini katika nadharia ya mateso ya milele na walifanya kadiri ya uwezo wao kutupa tafsiri ambayo kwa dhahiri ingeunga mkono dhana zao za kishirikina. Hivyo basi, moto "usiozimika" na "miyasi

isiyokufa" vinaipa maandishi mwonekano unaowashawishi wengine kwamba mateso ya milele katika kuzimu ya moto lazima iwe ndiyo hatima ya wabaya.

Hata hivyo, tukitumia tu busara, tutagundua kwamba kifungu hiki hakina tatizo la aina hii kabisa. Moto wowote unaoungua kabisa kile kinachoteketezwa unaitwa kwa usahihi moto usiozimika. Moto unaoendelea kuwaka hadi vifaa vyote vinavyoweza kuwaka vilivyopo vimeungua ni moto ambao hauzimiki, lakini si moto wa milele. Hivyo, Yesu hapa alikuwa akielezea ukweli kwamba wenye dhambi hawataweza kuepuka adhabu kamili ya dhambi, ambayo ni kifo, au maangamizi - kwamba moto wa maangamizi hautazimika. Pia, kwamba endapo moto huo wa mfano usingeweza kwa sababu yoyote kumaliza kazi ya uharibifu, "mende" walioko kila wakati wangepanya hivyo. Hivyo basi, kwa mtazamo wote tunaweza kuona kwamba Bwana hapa alikuwa akitumia alama ya uharibifu, jambo ambalo tena linaimarisha ushuhuda wa pamoja wa Maandiko kwamba "mzada wa dhambi ni mauti." Warumi 6:23

Sehemu iliyobaki ya andiko hili pia ni ya kiitikadi. Macho, mikono, na miguu ya mtu huthaminiwa sana kwa sababu ya umuhimu wake, na pendekezo la Yesu kwamba Mkristo aachane navyo kuliko kupoteza uzima wa milele ni njia nyingine tu ya kusema kwamba tunapaswa kuwa tayari kufanya aina yoyote ya dhabihu katika maisha haya kuliko kuhatarisha uwepo wetu wa milele.

Matumizi ya kwanza ya kifungu hiki kwa dhahiri ni kwa Wakristo pekee - wale ambao wameahidi kufuata nyayo za Yesu - ingawa kanuni ileile itatumika kwa waovu kwa makusudi wakati wa Milenia. Wakristo sasa wako kwenye majaribio ya maisha, na njia ya uhakika zaidi ya kupata ushindi ni kupitia kujitolea kwa kila kitu katika utumishi wa kimungu.

Isaya 66:24 inaelezea uharibifu wa wenye dhambi wa hiari wakati wa enzi ya Milenia kwa lugha inayofanana na ile iliyotumiwa na Bwana. Huenda Yesu alikuwa ananukuu kifungu hiki, akitumia ishara ya uharibifu kwa wale ambao sasa wako kwenye kesi ya maisha. Tunakariri: "Wataenda nao wataziona maiti ya watu waliotenda dhambi dhidi yangu; maana mdudu wao hautakufa, wala moto wao hautazimika; nao watakuwa chukizo kwa kila mwili."

Moshi wa Mateso Yao

Ufunuo 14:10,11 wakati mwingine hutajwa kama uthibitisho wa mafundisho ya mateso. Sehemu hii ya Maandiko inasomeka hivi: "Yeye atanywa divai ya ghadhabu ya Mungu, iliyomwagwa bila mchanganyiko katika kikombe cha hasira yake; naye atateswa kwa moto na kiberiti mbele ya malaika watakatifu, na mbele ya Mwana-Kondoo; na moshi wa mateso yao hupanda juu milele na milele; wala hawana pumziko mchana na usiku, wale wanaoabudu yule mnyama na sanamu yake, na yeye yeyote aliyeipokea alama ya jina lake."

Ikiwa kifungu hicho cha hapo juu kinakusudiwa na Bwana kuwa kauli halisi ya ukweli, basi si wengi katika ulimwengu wa wanadamu wanaohitaji kuwa na

wasiwasi maalum kuhusu hili , kwa maana mateso yanasemekana kuwa juu ya wale wanaoabudu aidha mnyama au sanamu ya mnyama. Ingawa wengine katika nchi za kipagani wameabudu wanyama, ni wachache, kama wapo, ambao wamewahi kuabudu mnyama halisi kama ule unaoelezwa hapa - mnyama mwenye sura ya chui, miguu ya dubu, kinywa cha simba, na vichwa saba na pembe kumi. (Ufunuo 13:1,2). Aya hii inakuwa ya kutatanisha zaidi kwa mtazamo wa halisi tunapogundua kwamba mateso hayo hufanyika mbele ya malaika watakatifu, jambo ambalo linaweza kufasiriwa kwa urahisi kuwa ni mbinguni. Hakika, hali kama hiyo mbinguni ingefanya mahali hapo kuwa tofauti kabisa na jinsi wengi walivyodhani.

Kitabu cha Ufunuo kimejaa alama, na kifungu hiki hakina ubaguzi. "Mnyama" hapa ni wazi ni mfumo wa kidini na kisiasa wa uongo unaotaka kuabudiwa na watu; na wazo linalowasilishwa kwa ishara ni kwamba wale wanaodai kumfuata Mwana-Kondoo na kumwabudu Mungu wa kweli lakini badala yake wanatoa uaminifu kwa mnyama huyu, watateswa kwa njia mbalimbali, wakishiriki katika mateso yatakayowapata mifumo yote ya uongo wakati wa "nyakati za taabu" kuu ambazo enzi hii hatimaye itamalizika nazo. Hakuna chochote katika kifungu hiki kinachoashiria kwamba mateso hayo hufanyika baada ya kifo.

"Moshi" wa mateso yao ni njia ya kielelezo ya kusema kwamba ushahidi, au kumbukumbu, ya mateso yao itaendelea kuwa kumbukumbu ya matokeo ya kuabudu chochote au mtu yeyote

isipokuwa Mungu wa kweli. Bila kujali maana ya undani wote wa kifungu hiki, hakika haiwezi kutumika kwa uthabiti kuthibitisha nadharia ya Zama za Giza ya mateso ya milele kwa waovu.

Jinsi Shetani Atakavyoteswa

Wengine, katika kutafuta "kuthibitisha" mafundisho ya mateso ya milele, wamekamata kauli ya Ufunuo 20:10, wakidai kuwa inaunga mkono nadharia ya mateso. Tunanukuu: "Yule shetani aliyewapotosha alitupwa katika ziwa la moto na kiberiti, ambako mnyama na nabii wa uongo wako, na watateswa mchana na usiku milele na milele." Tayari tumeona kwamba Biblia inatofautisha wazi kati ya "zizi la moto" na "jehanamu," au *hades*, kwa kuwa inasemekana kwamba jehanamu ndiyo itakayotupwa kwenye zizi hilo. (Ufunuo 20:14). "Mateso" haya yanayosemekana kumpata Shetani ni dhahiri yamemwekea yeye peke yake na hayawezi kumhusu wale wanaokolewa kutoka kuzimu, na ambao wanasemekana "kupanguswa machozi." Ufunuo 21:4

Basi, Shetani ataonyeshwaje mateso? Je, nadharia ya Zama za Giza inaweza kumhusu yeye ikiwa haiwezi kumhusu mtu mwingine yeyote? Hatufikiri hivyo. Neno la Kigiriki lililotafsiriwa hapa kama "mateso" linatokana na neno la Kigiriki "*basanos*", ambalo maana yake halisi anaiweka kama "jiwe la majaribio." Neno lile lile limefasiriwa "kusumbuliwa" katika 2 Petro 2:8, ambapo tunaambiwa kuhusu athari za matendo maovu ya watu wa Sodoma kwa roho ya Lot mwenye haki. Wazo katika kisa cha Lot ni wazi kwamba alikuwa

akijifunza kila siku kwa kulinganisha matokeo ya kutisha ya maisha yasiyo na uchaji Mungu.

Ili kupata wazo sahihi la jinsi shetani anavyopaswa "kuteswa", ni vyema kuzingatia unabii wa Isaya 14:15-17. Tunakariri: "Hatawezi kufika hadi shimoni [sheof], hadi kando za bonde. Wanaokuona watakutazama kwa makini, wakakufikiria, wakisema, Je! Huyu ndiye yule aliyelikisa dunia, aliyetikisa falme; aliyeifanya dunia kuwa jangwa, akaharibu miji yake; ambaye hakufungua nyumba ya wafungwa wake [wa kifo]?"

Tukilinganisha unabii huu kuhusu uharibifu wa Shetani na kauli ya Mwoneshaji kumhusu "mateso" yake, wazo linaonekana kuwa wazi kwamba shetani atakuwa mfano wa milele wa matokeo ya kutisha ya njia ya uasi dhidi ya Mungu, kwamba katika enzi zote za milele wale waliookolewa miongoni mwa wanadamu wataendelea kumdhihaki. Siyo kwamba shetani mwenyewe atatambua dhihaka anayotendewa. Hii haitakuwa muhimu kulingana na maana ya maandishi haya. Kwa mfano, katika mtindo wetu wa kuzungumza, wakati mwingine husikia ikisema kuhusu mtu ambaye hakupendwa katika jamii yake, "Sasa kwa kuwa mtu huyo amekufa, aachwe apumzike, kwani hakuna kinachoweza kufanikishwa kwa kuendelea kuzungumza kumhusu."

Kwa kweli, bila shaka, hakuna kitu chochote ambacho tunaweza kusema au kufanya kitakachomwathiri kwa njia yoyote yule ambaye amekufa, kama vile aibu ya milele itakayomwangukia Shetani haitamwathiri wakati hatimaye

atakapoteketezwa katika ziwa la moto; hata hivyo, watu hawamtaruhusu apumzike; wataendelea kumtumia kama mfano wa matokeo mabaya ya njia mbaya na ya ubinafsi. Hivyo basi, ruhusa ya kimungu ya uovu itaonekana kuleta baraka ya milele kwa wote wenye hiari na watiifu wa familia ya wanadamu, ikiwa ndiyo kigezo ambacho wote wataweza kutumia kutofautisha kwa busara kati ya wema na uovu. Bila shaka wengi watachagua wema.

SURA YA 4

Roho na Uroho

"Maana Kristo naye aliteswa mara moja kwa ajili ya dhambi, mwenye haki kwa ajili ya wasio haki, ili awawete Mungu. Alitiwa kifo katika mwili, lakini alifanywa hai katika Roho. Baada ya kufanywa hai, alienda na kuhubiri kwa roho waliofungiwa gerezani - kwa wale wasiotii zamani, wakati Mungu alipokuwa akivumilia siku za Nuhu, huku safina ikiwa inajengwa. Ndani yake watu wachache tu, yaani wanane, walioponywa kwa njia ya maji." 1 Petro 3:18-20

Kwamba ukweli wa Neno la Mungu hauwezi kueleweka na kuthaminiwa ipasavyo isipokuwa kwa kuzingatia ushuhuda wake wote kuhusu mada fulani, inaonyeshwa wazi na kauli zake mbalimbali kuhusu hali na mahali alipokuwa Yesu wakati wa kipindi cha kati ya kifo chake na ufufuo wake.

Katika unabii wa Agano la Kale kumhusu Yesu, uliotajwa na Mtume Petro, na aliohusisha na kifo na ufufuo wa Bwana, Yesu anasemekana kuwa alikuwa kuzimu. (Zaburi 16:10; Matendo 2:27-32). Kupitia kutoelewa kile Yesu mwenyewe alichomwambia yule mwivi msalabani, wengi wameongozwa kuamini kwamba alienda "paradiso" mara tu alipokufa; na kutokana na kusoma kwa juu juu maandiko yetu ya sasa, anaonekana kwenda mahali fulani kuwahubiria "roho walioko gerezani."

Katika mjadala uliopita tulijifunza kwamba kuzimu ya Biblia ni hali ya kifo; kwamba "sheol" katika Agano la Kale na "hades" katika Agano Jipya ni maneno y

nayoelezea hali ya kutokuwa na fahamu kabisa. (Mhubiri 9:10). Kwa kuwa Yesu alikufa kama fidia, au mbadala, kwa baba Adamu na uzao wake, hivyo akichukua nafasi ya mwenye dhambi, ilikuwa ni lazima aingie katika hali hii ya kifo, kuzimu ya Biblia.

"Alifanywa kaburi lake pamoja na wabaya," alitangaza nabii kumhusu Yesu. (Isaya 53:9). Inalingana na ukweli huu wa msingi wa Biblia kwamba ni lazima tufute uelewa wa chochote kile ambacho Neno takatifu linaweza kusema kuhusu mahali alipokuwa Yesu kati ya wakati wa kifo chake msalabani na ufufuko wake kutoka kwa wafu siku ya tatu baadaye.

Ili kuelewa wazi jinsi gani ilivyowezekana kwa Yesu kuhubiri kwa "roho walio gerezani" wakati maandiko mengine yanaonyesha kwamba hakuwa na fahamu katika kifo, ni muhimu kwanza kubaini ni roho gani aliowahubiria. Ni taarifa hii ambayo Petro anatupa katika maneno, "wale ambao hawakutii zamani sana wakati Mungu alipovumilia kwa subira katika siku za Nuhu."

Basi akaenda na kuwahubiri roho walio gerezani - wale ambao hawakumtii Mungu zamani sana wakati Mungu alipokuwa akisubiri kwa uvumilivu Nuhu alipokuwa akijenga safina yake.

Katika barua yake ya pili, Petro anatupa utambulisho wa wazi zaidi wa "roho" hao, akisema: "Kama Mungu hakuwaonea huruma malaika waliokosa, bali aliwatupa kuzimu, na kuwaweka katika minyororo ya giza, wakihifadhiwa kwa ajili ya hukumu; wala hakikuwaonea huruma ulimwengu wa

zamani, bali akamwonea huruma Nuhu, mtu wa nane, mhubiri wa haki, akileta mafuriko juu ya ulimwengu wa wasengenyaji." 2 Petro 2:4,5

Kutokana na nukuu iliyotangulia, itaonekana kwamba "roho" ambao Yesu aliwahubiria walikuwa kundi fulani la "malaika" ambao walikuwa wamemwasi Mungu wakati wa mafuriko. Mtume Yuda pia anawataja viumbe hawa hawa, kwa namna ileile, akiwaita "malaika," na kuelezea dhambi yao maalum kuwa ni kwamba "hawakudumisha cheo chao cha awali." Yuda pia anaeleza, kama Petro anavyofanya, kwamba "malaika" hawa sasa wamefungwa, Yuda akiongeza kuwa wako katika "minyororo ya giza," wakisubiri hukumu ya siku kuu. Yuda 6

Hivyo basi, "roho hizi zilizo gerezani" si "roho" au "mizimu" ya wanadamu waliofariki bali ni viumbe wa kiroho katika ngazi ya uwepo ya kimalaika. Hili ni ukweli muhimu wa daima kuukumbuka.

Tunaelewa kwamba uumbaji wa Mungu wa duniani, unaoonekana na kueleweka kwetu, una viwango mbalimbali vya uwepo, kuanzia aina ya chini kabisa ya uhai wa "seli moja" hadi kwa mwanadamu, ambaye katika ukamilifu wake alikuwa mfalme wa eneo hili la kimwili, au la kidunia. Maandiko yanaonyesha kwamba utofauti huu huo katika uumbaji wa kimungu unaenea hadi katika ufalme wa juu zaidi, mbali zaidi ya kile tunachoona, kwamba juu ya mwanadamu, kiumbe wa juu zaidi wa Mungu duniani, kuna ulimwengu wa kiroho; na kwamba katika ulimwengu huu wa kiroho, kama ilivyo katika

uumbaji wa kawaida, kuna viwango mbalimbali vya viumbe, kama vile malaika, kerubimu, n.k.

Kuhusu mwanadamu, mwandishi wa Zaburi anatangaza, "Ulimfanya awe chini yao kidogo." (Zaburi 8:5). Yesu alipokuja duniani kufa kama Mkombozi wa mwanadamu, alifanywa mwili, na kama mwanadamu alikufa; lakini alipofufuka alitukuzwa sana "juu sana ya kila usultani, na mamlaka, na nguvu, na enzi, na kila jina linalotajwa, si katika ulimwengu huu tu, bali pia katika ule utakaokuja." (Waefeso 1:21). Hivyo Maandiko yanaonyesha mstari wazi wa mipaka kati ya ulimwengu wa kidunia na ulimwengu wa kiroho.

Biblia inaonyesha kwamba kwa sasa kuna malaika watakatifu na wasio watakatifu; ingawa walipoumbwa viumbe hivi vyote vya kiroho walikuwa katika muafaka na Mungu na wakamtumikia katika nyadhifa mbalimbali. Kuhusu malaika hao waliodumisha muafaka na Muumba, mtume anasema kwamba sasa wao ni "malaika watumishi, waliotumwa kuwahudumia wale watakaokuwa warithi wa wokovu." Waebrania 1:14

Tena, "Kuhusu malaika asema, Yeye huwafanya malaika wake kuwa roho, na watumishi wake kuwa mwali wa moto." (Waebrania 1:7). Kuhusu watumishi hawa wa kimalaika wa Wakristo, Yesu alisema: "Angalieni msiwadharau mmoja wa wadogo hawa; maana nawaambieni, kwamba mbinguni malaika wao huona kila wakati uso wa Baba yangu aliye mbinguni."- Mathayo 18:10

"Malaika" wa Duniani na wa Mbinguni

Mwanafunzi wa Maandiko hapaswi kuchanganyikiwa na ukweli kwamba katika Biblia neno "malaika" wakati mwingine hutumika kwa wanadamu. Neno hili kwa maana halisi linamaanisha "mtumishi," au "mtumwa," na daima ni muhimu kubaini kutoka kwa muktadha kama kifungu kinachotumika kinahusu wakitumwa wa kibinadamu au wakitumwa wa mbinguni, au wa kiroho.

Kwa upande mwingine, Maandiko yanaonyesha wazi kwamba kuna viumbe wa roho wanaoitwa "malaika." Kwa mfano, usiku Yesu alipozaliwa "malaika" alitangaza kuzaliwa kwake kwa wachungaji. Kwamba alikuwa kiumbe wa kiroho aliyefanya huduma hii inadhihirishwa na maneno: "Na ghafla pamoja na yule malaika wakaja wengi wa kundi la mbinguni wakamsifu Mungu, wakisema, Utukufu kwa Mungu juu mbinguni, na juu ya nchi amani, kwa watu mapendeleo." (Luka 2:10-14). Vilevile, ilikuwa kiumbe wa kiroho aliyemtangazia Mariamu kwamba angekuwa mama wa Yesu, na pia ilikuwa kiumbe wa kiroho kilichomtumikia Yesu katika Bustani ya Gethesemane. Yesu alirejelea viumbe wa mbinguni aliposema kwamba angeweza kuomba kwa Baba yake na zaidi ya majeshi kumi na mawili ya malaika wangetolewa kumsaidia na kumlinda. Luka 1:26-38; 22:43; Mathayo 26:53

Lakini kama tulivyoona tayari, si viumbe hawa wote wa kimalaika waliobakia waaminifu kwa Yehova, Muumba wao - baadhi yao walikuwa "wasioitii zamani sana wakati Mungu alipovumilia kwa subira katika

siku za Nuhu." (1 Petro 3:20). Hao wasio waaminifu, kwa matumizi ya kawaida, wameanza kuitwa "malaika waliodondoka." Maandiko yanaonyesha kwamba kama adhabu ya uasi wao sasa wamefungwa, au kuwekwa gerezani, katika "minyororo ya giza."

Roho Ziko Wapi?

Katika andiko ambalo tayari limenukuliwa, mtume anatupa taarifa muhimu sana kuhusu kile kinachounda gereza la " " la malaika hawa walioanguka. Tunanukuu andiko tena: "Kama Mungu hakuwaonea huruma malaika waliofanya dhambi, bali aliwatupa kuzimu, na kuwaweka katika minyororo ya giza, wakihiifadhiwa kwa ajili ya hukumu." 2 Petro 2:4

Neno "jehanamu" katika kifungu kilichotajwa hapo juu si tafsiri ya neno la Kigiriki *hades* wala la *Gehenna*. Neno lililotumiwa hapa na mtume ni "tartaroo"; na huu ndio wakati pekee linapotokea katika Biblia. "Tartaroo" linatokana na neno la Kigiriki "tartarus", neno lililotumiwa katika hadithi za Kigiriki kama jina la shimo kuu la giza au gereza. Katika andiko linalozingatiwa, usemi mzima, "kupelekwa kuzimu," umetumika kutafsiri "*tartaroo*"; kwa hivyo ni wazi kwamba neno hili linaashiria zaidi kitendo kuliko mahali. Kuanguka kwa malaika waliotenda dhambi kulikuwa kutoka heshima na hadhi hadi aibu na hukumu; kwa hivyo wazo linaonekana kuwa: "Mungu hakuwaonea huruma malaika waliotenda dhambi, bali aliwadhalilisha, na kuwaweka katika minyororo ya giza."

Malaika hawa katika hali yao ya asili ya utakatifu walikuwa na nguvu, wenye mamlaka na wa heshima. Ni wazi walikuwa na uhuru mkubwa; na katika utumishi wao kwa Mungu na kwa marafiki zake wa duniani, huenda walikuwa wasafiri wa mara kwa mara kati ya dunia na sehemu zingine za ulimwengu mpana wa Muumba. Yuda anasema kwamba malaika hawa "hawakudumisha cheo chao cha awali." Hili linaweka wazi maneno ya Mwanzo 6:2, yanayosema: "Wana wa Mungu wakaona binti zake wanadamu kwamba walikuwa warembo; wakawachukua wao kuwa wake, wote waliowapenda." Kwa maneno mengine, "dhambi" ya malaika hawa ilikuwa, angalau kwa sehemu, ni ile ya kujidhihirisha kama wanadamu na kujihusisha katika mahusiano yasiyo halali na binti za wanadamu.

Katika nyakati tofauti wakati wa kipindi cha kihistoria kinachofunikwa na Biblia, wajumbe watakatifu mbalimbali, au malaika, walitumwa duniani kuleta ujumbe kwa manabii na wengine; na katika matukio mengi kati ya haya waliruhusiwa kujidhihirisha na kuonekana kama wanadamu. Mfano wa hili unapatikana katika ziara ya malaika watatu kwa Abrahamu kabla ya kuzaliwa kwa Isaka. (Mwanzo 18:1-22). Kuonekana kwao kwa umbo la kimwili kuliruhusiwa walipokuwa wameidhinishwa na Bwana, na malaika walioshiriki hawakuvuka mipaka yao. Malaika waliotenda dhambi kabla ya mafuriko "hawakudumisha cheo chao cha awali," yaani, walipendelea kuendeleza uhusiano wao na wanadamu kama wanadamu.

Kwa kuwa walipunguza na kudunisha nguvu zao wenyewe kwa uhusiano haramu na kizazi cha wanadamu kilichoporomoka, ilikuwa inafaa kabisa kwamba adhabu yao iwe ni kutupwa chini, au kudunishwa, na wakati huo huo "kufungwa kwa minyororo ya giza." Wazo lililomo katika matumizi ya neno "jela," kama linavyopatikana katika maandishi yetu, ni la kuzuia uhuru; hivyo basi "roho" hizi kwa kweli zimekuwa katika "jela," zikizuiliwa sehemu kubwa ya uhuru wa kawaida uliokuwa wao walipokuwa katika ushirika kamili na maelewano na Muumba.

Kuna ushahidi mwingi wa kimaandiko unaounga mkono wazo kwamba mahali pa kifungo cha malaika hawa waliodharauliwa ni katika angahewa ya dunia yetu, huku eneo lao la ushawishi likiwa limepunguzwa kwa kiasi kikubwa hadi kwenye mawasiliano yasiyo ya moja kwa moja na familia ya wanadamu. Katika maelezo ya Injili kuhusu huduma ya Yesu, tunapata kutajwa mara kwa mara kwa yeye kuwatoa "mashetani," au "mapepo." Baadaye, mitume walipata fursa ya kutoa huduma kama hiyo kwa watu wengine wali . Ingawa wakosoaji wa kiwango cha juu wanajaribu kuthibitisha kwamba visa hivi vya "kupatiwa" vilivyoshughulikiwa na Yesu na mitume vilikuwa tu visa vya wazimu au magonjwa ya neva, kuna wazo dhahiri mno la utu lililoambatana na "mashetani" hawa, jambo ambalo haliruhusu tafsiri ya aina hiyo ya upuuzi.

Mfalme Sauli na Mchawi wa Endori

Sio tu katika Agano Jipya, bali pia katika Agano la Kale, tunapata ushahidi wa shughuli zilizopunguzwa za malaika hawa waliodharauliwa au "roho walio gerezani." Kuna, kwa mfano, kisa cha Mfalme Sauli na Mchawi wa Endori. Uchawi wote ulikatazwa na Sheria ya Musa, lakini wachawi hawa wa kale waliendelea na desturi zao mbaya ingawa ilikuwa ni kwa hatari ya kifo. Kama vile wachawi wa leo wanavyodai uwezo wa kuwasiliana na wafu, vivyo hivyo ni wazi kuwa Mchawi wa Endori alitoa madai yanayofanana. Wakati Mfalme Sauli, kwa sababu ya uovu wake, alipopoteza neema ya Mungu na kuona kuwa alikuwa katika hatari kubwa ya kushindwa na maadui zake, alimwomba mchawi amwasiliane na Samweli ili kuona kama nabii huyo aliyekufa angeweza kumfanyia chochote.

Maelezo ya kikao hiki cha kale ya kuwasiliana na wafu yameandikwa katika 1 Samweli 28:7-20. Wanafunzi wengi wa Biblia, wakiisoma hadithi hii ya mawasiliano yanayodaiwa kuwa ya Sauli na nabii marehemu Samweli, wamehitimisha kwamba inatoa ushahidi mzuri wa kibiblia kwamba wafu kwa kweli hawako wafu kabisa, bali wako hai mahali fulani, na kwamba wanaweza kuwasilianwa nao chini ya masharti fulani, hasa kwa msaada wa mchawi. Kwa hakika, katika enzi zote, Shetani ametumia mbinu hii ya udanganyifu katika jitihada za kupinga mafundisho wazi ya Maandiko kwamba "mzaha wa dhambi ni mauti." Tunapochunguza kwa ufupi baadhi ya mambo kuhusu ziara ya Sauli kwa mchawi, tutagundua kwa urahisi kwamba mfano uleule

unaweza kutumika kwa vikao vya kiroho vya kisasa, na kwa matokeo yale yale. Warumi 6:23

Kwanza, itabainika kwamba kulingana na maneno ya Sauli mwenyewe, hakuwa tena katika neema ya Mungu. Alimwambia mchawi, "Mungu ameniondoka na hanijibu tena, wala kwa manabii, wala kwa ndoto." Wakati Samweli alipokuwa hai, alikuwa mtumishi mwaminifu na nabii wa Bwana na hakuwahi kutaka kupinga matakwa ya Bwana; lakini hapa tunamkuta Sauli, ambaye yeye mwenyewe alikiri kwamba Mungu hangependa wazo hilo, akimwomba mchawi apate ujumbe kutoka kwa nabii huyu mwaminifu.

Je, tunapaswa kudhani kwamba iwapo Samweli alikuwa hai, iwe mbinguni au mahali pengine, angekuwa na utiifu mdogo kwa Bwana kuliko alivyokuwa akiwa hapa duniani? Au tunapaswa kuamini kwamba mchawi huyu mwovu, aliyekuwa amehukumwa na Bwana, alikuwa na uwezo wa kupinga mapenzi ya Mungu, na si tu kumtoa Samweli, bali pia kumshawishi apate ujumbe kutoka kwake ili kumtuliza mfalme huyu mkaidi? Ni wazi basi, kwamba simulizi hili limetolewa kwetu katika Biblia kama kumbukumbu ya kihistoria tu ya matukio muhimu katika maisha ya Sauli, lakini bila nia ya kuthibitisha dai la mchawi la kumwona na kuzungumza na Samweli.

Njia zilizotumiwa na roho ziiovu kupitia mchawi huko Endori zilikuwa kama zile zinazotumiwa leo. Walifanya mfano wake upite mbele ya maono ya akili ya mchawi, akiwa amevaa, kama ilivyokuwa desturi yake, vazi refu. Alipoelezea picha hiyo ya akili au

"kimaumbile", Sauli alitambua mara moja kuwa ilikuwa ni maelezo ya Samweli. Lakini Sauli mwenyewe hakuona chochote - aligundua, kutokana na maelezo, kwamba alikuwa Samweli.

Akiwa ameaminiwa kwa urahisi, kama watu walivyo katika hali kama hizo, Sauli hakusita kuuliza jinsi ilivyowezekana kwamba Samweli alionekana mzee na mwenye kigongo kama alivyokuwa akiishi duniani, ikiwa sasa alikuwa kiumbe wa roho na katika hali bora zaidi kuliko hapo awali. Wala Sauli hakufikiria kuuliza kwa nini Samweli alikuwa amevaa vazi lake lile lile la zamani katika ulimwengu wa roho ambalo alikuwa amevaa alipomfahamu akiwa mtu wa duniani - hata hakuacha kufikiria kwamba vazi la nabii, nywele zake za kijivu, n.k., zilikuwa zimeoza muda mrefu kabla katika kaburi. Sauli alikuwa ametelekezwa na Bwana na sasa alidanganywa kwa urahisi na hawa "mizimu ya uongo" waliyeyifanya kuwa nabii na kumzungumzia Sauli kwa jina lake kupitia mchawi wao.

"Kwa nini umenisumbua kunifufua?" ndivyo alimwonesha nabii aliyekufa akiuliza. Ilikuwa ikieleweka kwa Waisraeli katika siku za Mfalme Sauli kwamba wafu walikuwa wamelala katika "sheol", hivyo basi swali, "Kwa nini umenisumbua," halingesikika kuwa la ajabu. Lakini je, tunaweza kufikiria kwa muda mfupi kwamba mchawi huyu aliyehukumiwa alikuwa na uwezo wa kumfufua nabii kutoka kwa wafu? Au, tukitazama suala hili kwa mtazamo wa ushirikina wa kisasa, kwamba Samweli hakuwa amekufa kabisa, bali alikuwa akifurahia maisha katika ulimwengu wa roho, je, haionekani

kuwa ajabu kwamba alitangazwa na mchawi huyo kuwa amefufuka kutoka duniani badala ya kushuka kutoka mbinguni?

Kwa mtazamo wa teolojia ya kisasa, je, unabii wa "Samweli" kuhusu kushindwa na kifo cha Sauli katika vita vya siku iliyokuja haukuwa upuuzi mtupu! Tunamnukuu: "Kesho wewe na wanao mtakuwa pamoja nami: Bwana pia atawasalimisha majeshi ya Israeli mikononi mwa Wafilisti." Hebu fikiria Samweli mwaminifu na Yonathani mpendwa wakiwa pamoja katika ulimwengu wa roho na Mfalme Sauli mwovu! Je, hili linaendana sana na teolojia ya imani ya Enzi za Giza? Hakika la! Hatimaye, bila shaka, lakini si siku iliyofuata, wote hawa walikuwa pamoja katika kifo, katika "sheol", kuzimu ya Biblia, ambapo bado wanasubiri ufufuo, wakati wote wataitwa na Mwana wa Mtu; lakini haikuhitaji nguvu yoyote ya kimuujiza kwa upande wa mchawi kutabiri kwa kweli kushindwa na kifo kilichokuwa kinakaribia cha Sauli. Kwa hakika, Sauli tayari alikuwa akihofu, ndiyo maana alimwendea mchawi.

Ni wazi kwamba Charles Wesley alishangazwa na jinsi "mtu wa roho" wa Endori alivyowaweka pamoja wema na wabaya katika kifo, kwani aliandika:

Maneno hayo ya uzito yanatabiri nini?

Mwangaza wa tumaini wakati maisha yatakapokwisha?

Wewe na mwanao hakika mtakuwa

Kesho utapumzika pamoja nami:

Sio katika hali ya maumivu ya kizimu,

Iwapo Sauli atabaki na Samweli;
Sio katika hali ya kukata tamaa iliyolaaniwa,
Ikiwa Jonathan mpendwa yupo huko.

Kwa kweli, bila shaka, Sauli hakuwahi kuwasiliana na Samweli kabisa, bali na mmoja au zaidi wa "roho walio gerezani" ambao shughuli yao kuu tangu wakati wa mafuriko imekuwa ni kudanganya wanadamu, hasa kuhusu hali ya wafu. Kutajwa kwa wachawi hawa wa wafu, wachawi, na waganga wa mizimu katika Maandiko kutuongoza kutoa hitimisho kwamba kupitia waganga hawa wa mizimu, malaika hawa walioanguka walikuwa wanatafuta ushirika na Israeli. Lakini inaonekana ni desturi kwa wachawi hawa kubadilisha njia zao za kujidhihirisha mara kwa mara; kama vile uchawi ulivyostawi kwa muda katika New England na Ohio, na kote Ulaya, ukisonga polepole na kuchukuliwa nafasi na Uspirituali, ambao dhihirisho zake za kupindua meza na kugonga pia zinapisha polepole na kupisha uoni wa ndani na majaribio ya kuumba vitu vya kimwili. Katika siku za Bwana na mitume, utendaji wa "roho" hizi ulikuwa umebadilika waziwazi kutoka kwa njia ya uchawi hadi ile ya usumbufu na umiliki.

Kazi ya Kisasa ya "Roho"

Wakati walipopewa nguvu ya kujidhihirisha kama wanadamu, lakini wakaibobeza, malaika hawa walioporomoka bado wanaonekana wamedhamiria kutumia nguvu zao kupitia kwa watu, ama kwa kutumia "midia" au kwa kudhibiti akili moja kwa moja, kama ilivyo katika umiliki. Hata hivyo, ni wazi kwamba hiari ya mwanadamu lazima ikubali utawala huu wa

kigeni kabla ya "roho" hawa wanaweza kumiliki mtu. Lakini wanapochukua umiliki, inaonekana hiari huvunjika kiasi kwamba hakuna tena nguvu ya kupinga; ndiyo maana huduma ya Yesu na mitume ilithaminiwa sana na wale waliokuwa wamechukuliwa na pepo katika enzi zao.

Ingawa viumbe hawa wa malaika walioanguka wanaweza kubadilisha mara kwa mara mbinu zao za kuwasiliana na kudanganya wanadamu, ushawishi wao kwa ujumla daima huwa ni mbali na Mungu na mbali na ukweli wa Neno lake. Katika nyakati za kisasa, kelele nyingi hufanywa kuhusu kuongea na wafu, lakini katika maelfu ya majaribio yaliyofanywa - yaliyodhibitiwa kisayansi, na vinginevyo - matokeo yake yote yamekuwa nini? Ni kweli, kupitia "utambulisho" wa kipuuzi kama ule ambao Mchawi wa Endori alifanikiwa kumshawishi Saule, wengi wameshawishika kwamba wamekuwa wakiwasiliana na marafiki na jamaa zao waliofariki - lakini hapo ndipo imekwisha. Hakuna taarifa ya maana iliyowahi kupatikana kupitia vyanzo vya kiroho.

Jinsi Kristo Alivyowahubiri Roho Walioko Magerezani

Sasa kwa kuwa tumewatambua "roho" hawa ambao Petro anatuambia Yesu aliwahubiri, swali linajitokeza, mahubiri haya yalifanywaje? Je, Yesu angeweza kuwa katika "sheol", au *hades*, ambako hakuna ufahamu, lakini wakati huo huo akiwahubiri malaika hawa walioanguka? Ufafanuzi wa ugumu huu unaoonekana ni rahisi tunapochunguza kifungu hiki kwa makini zaidi. Mtume alisema kwamba Yesu

"alienda na kuhubiri kwa roho walio gerezani." Wataalamu wa Kigiriki wanakubaliana kwamba maneno "alienda na kuhubiri" yanatumika kwa maana ya kutimiza jambo na si kwa maana ya kwenda mahali popote. Kwa maneno mengine, maneno haya mawili ni nyongeza isiyo ya lazima ya k i kwenye maandishi. Zamani ilikuwa desturi kutumia misemo ya aina hii, na hata leo tunapata kwamba wakati mwingine hutumika.

Dkt. Benjamin Wilson, katika tafsiri yake ya *Emphatic Diaglott*, anatafsiri kifungu hiki cha Maandiko, "Aliwahubiri roho walioko gerezani," akiacha nje maneno mawili, "alienda na," kwa kuwa hayahitajiki kwa uelewa sahihi wa maandishi. Katika dokezo la chini ya ukurasa wa maandishi haya, anaonyesha kwamba marejeleo mengine yanakubaliana naye katika suala hili. Basi, tukiacha maneno haya mawili yasiyo ya lazima, maandishi kamili yanasema, "Maana Kristo naye aliteswa mara moja kwa ajili ya dhambi, mwenye haki kwa ajili ya wasio haki, ili atuletee kwa Mungu, akiuawa kwa mwili, lakini afanywe hai na Roho; ambaye pia aliwahubiri wale roho walioko gerezani." (1 Petro 3:18,19). Maana hapa ni dhahiri, yaani, kwamba ilikuwa kwa kifo na ufufuo wake ndipo Yesu aliwahubiria malaika hawa waliodondoka - somo la vitendo, lililofundishwa kwa uaminifu wake kwa Baba wa Mbinguni na Muumba, ambaye "mizimu" hii ilimwasi.

Lusifa alikuwa wa kwanza kati ya viumbe hawa wa roho kuasi dhidi ya Mungu; na ni wazi kwamba alikuwa na ushawishi mkubwa juu ya wale

waliojiunga na safu za waasi baadaye. Katika Mathayo 25:41, usemi, "shetani na malaika wake," unaonyesha uhusiano wa karibu uliokuwepo kati ya Shetani na viumbe hawa wengine wa roho walioanguka. Ilikuwa ni roho ya tamaa ya cheo na kiburi iliyosababisha kuanguka kwa Lusifa (Isaya 14:14); na inaonekana roho hiyo hiyo imeenea miongoni mwa malaika hawa wadogo walioanguka. Hivyo basi, uaminifu wa Yesu, uaminifu uliomfanya ajinyenyekeze na kutii hadi kufa, ungekuwa mahubiri yenye nguvu ya kwa hawa "mizimu iliyoko gerezani." Nguvu ya mahubiri hayo ingeongezeka sana wakati hawa "mizimu" walipogundua kwamba Yesu, kwa sababu ya uaminifu wake, alifufuliwa kutoka kwa wafu na kutukuzwa sana hadi nafasi upande wa kulia wa Mungu, ilhali wao walidhalilishwa na kupuuzwa kwa sababu ya kutotii kwao.

Hivyo basi tunagundua kwamba, zikifahamuwa moja baada ya nyingine ipasavyo, sehemu mbalimbali za maandiko zinazohusu hali ya wafu huonekana kuendana na ile kweli kuu ya msingi kwamba "mzaha wa dhambi ni mauti," na kwamba "wafu hawajui chochote." Mhubiri 9:5

SURA YA 5

Je, Mbingu ni Nini?

"Atukuzwe Mungu, Baba wa Bwana wetu Yesu Kristo, ambaye kwa rehema zake nyingi ametuzalia tena tumaini hai kwa ufufuo wa Yesu Kristo kutoka kwa wafu, kwa urithi usiooza, usiochafuka, na usiokufa, uliohifadhiwa mbinguni kwa ajili yenu."

- 1 Petro 1:3,4

Ikiwa tunataka kuwa na uelewa wa kimaandiko kuhusu kile kilicho ng'ambo ya kaburi kwa wenye dhambi na watakatifu, ni muhimu kuzingatia kile ambacho maandiko yaliyoongozwa na Mungu yanasema kuhusu mbingu. Hakuna shaka yoyote kuhusu ukweli wa kimaandiko kwamba Mungu aliumba mwanadamu kuishi duniani, na kwamba dunia iliumbwa kuwa makao ya mwanadamu. Ingawa mwanadamu alipoteza utawala wake duniani, na akahukumiwa kifo kwa sababu ya dhambi, urejeshwaji wake kwa maisha duniani umehakikishiwa kupitia kifo na ufufuo wa Yesu, kama Mkombozi. Isipokuwa kwa wale wafuasi waaminifu wa nyayo za Bwana, ambao Maandiko yanafafanua wazi kwamba watapokea thawabu ya mbinguni.

Biblia, hasa Agano Jipya, ina mengi ya kusema kuhusu mbinguni na kuhusu matumaini ya mbinguni. Yesu, kwa mfano, alisema, "Nyumbani mwa Baba yangu kuna makao mengi; la sivyo, ningewaambia. Ninaenda kuwaandalia mahali. Na nikienda na kuwaandalia mahali, nitarudi tena na kuwachukua

ninyi kuwa pamoja nami; ili mahali nilipo, nanyi mwe pale." Yohana 14:2,3

Hili ni ahadi dhahiri kabisa, inayodokeza waziwazi mabadiliko kutoka kwa hali za kidunia kwenda kwa hali za kiroho. Hata hivyo, dhana nyingi potofu zimeambatishwa na maneno haya ya Bwana. Mara nyingi tunasikia tumaini likiwaelezwa la kumiliki mojawapo ya "makao haya mengi," lakini Yesu anaonyesha wazi kwamba hayakuwa kwa ajili ya wafuasi wake, bali kwamba yeye alikuwa akienda kuandaa "mahali" kwa ajili yao. Wazo ni kwamba tayari kulikuwa na "makao mengi" wakati aliposema, lakini mahali au hali mpya ilipaswa kuandaliwa kwa ajili ya wafuasi wake.

Usemi, "nyumba nyingi," unaelezea tu wazo la makazi au hali ambazo zina wingi wa baraka na furaha. Dunia yenyewe, na hali ya maisha kamili ya binadamu iliyowakilishwa na wazazi wetu wa kwanza, bila shaka ilikuwa moja ya "nyumba" hizi. Nyumba hii, bila shaka, ilipotezwa kwa sababu ya dhambi, lakini itarejeshwa kwa wakati unaofaa wa Mungu, kama tutakavyoona baadaye.

Kuna, kulingana na Maandiko, ngazi mbalimbali za kuwepo kwa malaika. Hizi, pia, zinaweza kujumuishwa ipasavyo miongoni mwa "makao" mengi yaliyotajwa na Bwana. Ni ngazi au amri ngapi za uhai zilizopo katika ufalme wa kiroho wa Muumba hatujui; lakini tukihukumu kutokana na utofauti mkubwa wa uhai uliopo katika kile tunachokiita ulimwengu wa kimwili; lazima ziwe nyingi. Lakini sasa kulikuwa na "umbile jipya", ngazi nyingine ya uwepo

ilipaswa kuandaliwa na , kwa ajili ya kanisa - mahali pamoja na Yesu ambapo alipandishwa heshima wakati wa ufufuo wake.

Nafasi ya Baadaye ya Kanisa

Yesu alisema, "Nipo pale, nanyi mpate kuwa pale pia." Hii inaonyesha kwamba hali ya baadaye ya wafuasi waaminifu wa Bwana itakuwa mahali pale pale, au hali ile ile, ambayo yeye alitukuzwa. Kuhusu utukuzaji wa Yesu, mtume anasema, "Ndiyo maana Mungu naye amemtukuza sana, akampa jina lililo juu ya majina yote: ili kwa jina la Yesu magoti yote yainamike, ya mbinguni na ya mwilini." Wafilipi 2:9,10

Kwa kweli, utukufu mkuu ulipewa Bwana na Baba wa mbinguni, hata kufikia "mkono wa kulia wa kiti cha enzi cha Mungu." (Waebrania 12:2). Na hali hii ile ile ya kutukuzwa sana inatayarishwa kwa ajili ya kanisa. Kumbuka ahadi ya Yesu katika Ufunuo 3:21: "Kwake atakayeshinda nitampa haki ya kukaa pamoja nami katika kiti changu cha enzi, kama vile mimi nilivyoshinda, nikaketi pamoja na Baba yangu katika kiti chake cha enzi."

Si ajabu Petro alisema kwamba kupitia ufufuo wa Kristo Mkristo "amezaliwa upya kwa tumaini hai, ... kwa urithi usiooza, usiochafuka, na usiokoma, uliohifadhiwa mbinguni kwa ajili yenu." Angalia maneno ya mtume katika aya inayofuata: "Ninyi mliokini kwa nguvu ya Mungu kwa njia ya imani, hata mpate wokovu ulio tayari kufunuliwa wakati wa mwisho." 1 Petro 1:5

"Mwisho wa nyakati" au "siku za mwisho" zinazotajwa mara nyingi katika Biblia, zinaashiria

kipindi hicho kinachofuata kurudi kwa pili kwa Kristo. Hii inamaanisha kwamba urithi wa mbinguni wa " " uliohifadhiwa kwa ajili ya kanisa, haujapokelewa, katika karne zilizopita, na kila Mkristo binafsi wakati wa kifo, kama teolojia ya imani inavyofundisha, bali ni thawabu itakayotolewa mwishoni mwa enzi wakati Yesu atakaporudi na wafu watakapofufuliwa. Hili linaendana na ahadi ya Bwana mwenyewe kuhusu "mahali" pa kuandaliwa kwa wafuasi wake: "Naenda kuwaandalia mahali, na kama nikiisha ... nitarudi, na kuwapokea nyinyi kwangu mwenyewe, ili mahali nilipo, nanyi mwe pale." Ni wazi kabisa kutokana na maneno haya kwamba hakuna Mkristo anayeweza kutumaini kuwa na Bwana hadi atakapokuja tena, na kuwapokea kwa nafsi yake.

Mtume Paulo anashuhudia ukweli huo huo kwa maneno yafuatayo: "Nimepigana vita vyema, ... nimehifadhi imani: sasa imenitandaziwa taji la haki, ambalo Bwana, Mhukumu mwenye haki, atanipa siku ile; na si kwangu mimi tu, bali pia kwa wote wanaopenda kuonekana kwake." (2 Timotheo 4:7,8). Ah, ndio, mtume alijua vyema kwamba thawabu yake ya mbinguni kama mrithi-mwenza na Kristo katika ufalme wa Kimasihi haingepokelewa hadi mwisho wa enzi, wakati Yesu angerudi kuwachukua watakatifu wake wote kwake.

Nia Kali ya Paulo

Kupitia tafsiri potofu ya maneno ya Paulo katika Wafilipi 1:23, wengine wamefikia kuamini kwamba mtume alitarajia kuwa mbinguni na Yesu mara tu baada ya kifo chake. Tunainukuu kifungu hicho:

"Nimebanwa kati ya tamaa mbili: natamani sana kwenda kuwa na Kristo, jambo ambalo lingekuwa bora zaidi kwangu..." Neno " " "kwenda" katika maandishi haya linatokana na neno la Kigiriki "*analousai*", na ni wazi kwamba lingepaswa kutafsiriwa "kurudi," na ndivyo linavyotafsiriwa na Profesa Wilson katika *Emphatic Diaglott* yake.

Katika aya zilizotangulia mtume anaeleza kwamba hakuwa na uhakika kama atakufa kifo cha kikatili hivi karibuni, au kama ataachiliwa na mamlaka ya Warumi na hivyo kuruhusiwa kuendelea na huduma kwa muda. Hakuwa na chaguo kati ya mambo haya mawili - "Nimebanwa kati ya mawili." Lakini kulikuwa na jambo la tatu alilolipendelea sana, na hilo lilikuwa "*analousai*"; na upendeleo wake kwa hili ulikuwa ili awe na Kristo.

Paulo alijua kwamba hakuweza kuwa na Kristo hadi "kurudi" kwa Bwana, na alikuwa tu akielezea tamaa yake kuu kwa ajili ya ukamilisho huu wa utukufu wa tumaini la kila Mkristo wa kweli. Profesa Wilson, katika dokezo la chini ya ukurasa kuhusu maandishi haya katika kitabu chake *cha Emphatic Diaglott*, anatoa maoni yafuatayo:

"Neno *analousai* linapatikana katika Luka 12:36, na hapa limefasiriwa kama kurudi - Mwe kama watu wanaomsabiri bwana wao, atakaporudi, n.k. Yesu aliwafundisha wanafunzi wake kwamba atakuja tena, au kurudi. ... Paulo aliamini fundisho hili na aliwafundisha wengine na alikuwa akimtazamia na kumngoja Mwokozi kutoka mbinguni ... wakati ... ambapo ... angekuwa na Bwana milele."

Paulo hakutarajia kwenda mbinguni mara tu alipokufa. Kulikuwa na mambo mawili tu aliyoweza kuchagua – moja ilikuwa muda mrefu kidogo wa kuishi na kuhudumia ukweli na ndugu, nyingine ilikuwa k , kulala kifo. Lakini kulikuwa na kitu ambacho kingekuwa "bora zaidi" kuliko chochote kati ya hivi, na hicho kilikuwa kuwa na Kristo; lakini alijua kuwa hili halikuwawezekana wakati huo. Alijua kwamba "kurudi" kwa Kristo kulikuwa mbali sana katika siku zijazo; na pia alijua kwamba thawabu yake kama Mkristo haingetolewa kwake hadi atakapopokea katika ufufuo siku ya mwisho. 2 Timotheo 4:7,8

"Nyumba Yetu ya Duniani"

Maneno ya Mtume Paulo katika 2 Wakorintho 5:1-9 wakati mwingine hutafsiriwa vibaya kumaanisha kwamba Wakristo huenda mbinguni mara tu wanapokufa; lakini kifungu hiki hakifundishi hivi kinapofahamika ipasavyo. Paulo anasema, "Tunajua ya kuwa kama hema letu la duniani hili likivunjika, tunayo nyumba ya Mungu, hema lisilotengenezwa kwa mikono, la milele mbinguni." Paulo alijua kwamba mpango huu wa utukufu wa maisha ya mbinguni ulikuwa umeahidiwa na Yesu, lakini je, alitarajia kuupokea wakati wa kifo?

Ni wazi sivyo, kwani katika aya ya nne anaendelea, "Siyo kwamba tungetaka kuachwa uchi, bali kufunikwa, ili ufao utamaniwe na uzima." Katika 1 Wakorintho 15:51-55 anaonyesha wazi kwamba kanisa halitavikwa kutokufa hadi ufufuo, kwa mlio wa "tarumbeta ya mwisho." Hii inawezesha zaidi ya kuja

kwa pili kwa Kristo na inakubaliana na maandiko mengine yote yanayohusu mada hii.

Wakati katika 2 Wakorintho 5:8 Paulo anazungumzia "kuwa mbali na mwili," na "kuwa pamoja na Bwana," inaonekana hailinganishi maisha haya ya sasa na maisha ya ufufuo baada ya kaburi, bali anazungumzia hali mbili zinazowezekana kwa Mkristo hapa hapa katika maisha haya. Kwanza, hali ya kuwa karibu na Bwana, kupitia uaminifu katika kutenda mapenzi yake, na hali nyingine ni ile ya kuwa mbali naye kiasi kwa sababu ya kutotii maneno yake ya mafundisho. Paulo anasema, "Hivyo basi, tunajitahidi, tukiwepo au tukiwa mbali, tupate kupendelewa naye." Yaani, iwe sisi daima tunaweza kufikia hali ya ukaribu na Bwana, au wakati mwingine tukahisi tuko mbali naye kwa sababu ya udhaifu wetu, sisi kama Wakristo tunapaswa kujitahidi kwa bidii ili hatimaye tukubaliwe naye, na kusikia "hongera" kutoka kwa Bwana.

"Matendo Yao Huwafuata"

Ufunuo 14:13 ni ahadi ya thamani inayotumika katika kipindi kifupi sana mwishoni mwa enzi na haiwezi kutumika ipasavyo kama kauli ya jumla inayoelezea njia ya Mungu ya kuwatendea watu wake katika enzi nzima ya Injili. Inasomeka hivi: "Andika, Heri ya wale wafu waliokufa katika Bwana, tangu sasa hivi. Ndiyo, asema Roho, wapumzike katika kazi zao; na matendo yao yatawafuata."

Usemi, "kuanzia sasa," ni ufunguo wa uelewa sahihi wa kifungu hiki, kwani unaonyesha kwamba ahadi hii inatumika tu kuanzia wakati fulani

uliobainishwa. Muktadha unaonyesha kwamba wakati unaorejelewa ni mwishoni mwa enzi, kufuatia kuja kwa pili kwa Kristo; kwamba kutakuwa na kipindi kinachoitwa "mavuno," ambacho wakati huo watakatifu waaminifu, wanapokamilisha safari yao ya kidunia kwa kufa, hawata hitaji kubaki wamelala katika kifo, bali watafufuliwa mara moja ili kushiriki katika shughuli zinazohusiana na kuanzishwa kwa ufalme mpya.

Pawulo anagusia hili katika 1 Wakorintho 15:51,52: "Tazama, nawaambieni siri," anasema mtume, akionyesha kwamba kile anachokaribia kutaja ni tofauti na kanuni ya jumla, "Sisi sote hatulali, lakini sote tutabadilishwa, kwa wakati mmoja, kwa jifungu la jicho, kwa mlio wa tarumbeta wa mwisho: kwa maana tarumbeta italia, na wafu watafufuliwa wasioweza kuoza, na sisi tutabadilishwa."

Ndio, watakatifu wote lazima wafae - wawe "waaminifu hata kufa" na "wote" lazima wabadilishwe ili kuvalia utimilifu; lakini kutakuwa na wengine, wakati tarumbeta ya mwisho itakapolia, ambao hawatahitaji kubaki "wamelala" katika kifo. Hawa ndio wale ambao, ingawa wataacha kazi zao ngumu katika huduma ya Bwana wakiwa wamekufa, wakiwahi kufufuliwa, wataendelea na kazi zao kwa ajili yake. Lakini hata mabadiliko haya ya papo hapo kutoka ufaulu hadi kutokufa hayatakuwa kwa sababu wao hawatakufa, bali ni kwa sababu ufufuo wao utakuja wakati wa kifo chao - hawana haja ya kusubiri katika usingizi hadi kurudi kwa Bwana mara ya pili, kama ilivyokuwa muhimu kwa wasalia wa kanisa.

"Hakuna Mtu Aliyepaa Mbinguni"

Hakuna ahadi za mbinguni zilizotolewa kwa watumishi waaminifu wa Mungu kabla ya Kuja Kwake Kwanza kwa Yesu; na Bwana mwenyewe anaweka wazi kwamba hadi wakati huo hakuna mtu aliyekwenda mbinguni. Tunanukuu maneno ya Yesu: "Hakuna mtu aliyepanda mbinguni, ila yeye aliyetoka mbinguni, yaani Mwana wa Mtu." (Yohana 3:13). Mitume wa Yesu waliielewa waziwazi jambo hili, kwani Petro, akizungumza siku ya Pentekoste kuhusu baba wa imani Daudi, alisema, "Kwa maana Daudi hakuinuka mbinguni." Matendo 2:34

Wengi hudhani kwamba Henoki, ambaye Mungu alimhamisha, alichukuliwa mbinguni, lakini sivyo. Ni wazi kwamba "uhamisho" wa Henoki ulikuwa tu uondoaji wake kwa kifo bila yeye mwenyewe kupitia michakato ya kawaida ya kufa; na pengine kabla hajapata uzoefu wa kusikitisha wa kuwaona wengine wakifa. Kumbukumbu zinaonyesha kwamba alihamishwa ili "asione kifo."

Paulo, katika sura ya 11 ya Waebrania, anamjumuisha Henoki miongoni mwa waaminifu wa zamani, ambao kuhusu wao alisema, "Hawa wote walikufa." (Waebrania 11:5,13). Katika Mwanzo 5:24 tunaambiwa kwamba Henoki "hakukuwapo; kwa kuwa Mungu alimchukua." Usemi unaofanana na huu unapatikana katika Yeremia 31:15, ambapo, katika kuelezea hali ya watoto wa Rachel waliokufa, inasema kwamba "hawakuwepo." Basi, ushahidi unashawishi kwamba, chochote kile ambacho kinaweza

kuashiriwa katika wazo la kuhamishwa kwa Henoki, hakwenda mbinguni.

Eliya na Gari la Upweke

Wengine husisitiza kwamba Eliya lazima awe mbinguni, kwa kuwa wanadhani alichukuliwa mbinguni kwa gari la moto. Lakini maandishi yanaonyesha kwamba gari hilo la moto lilimtenganisha tu Eliya na Elisha. Ilikuwa ni dhoruba ya upepo iliyomfanya Eliya kupaa mbinguni. (2 Wafalme 2:11). Inapaswa kukumbukwa katika muktadha huu kwamba maneno "mbinguni" na "mbinguni" mara nyingi hutumika katika Maandiko kuelezea anga linalozunguka dunia linaloitwa " "; na ni wazi kwamba ni katika "mbinguni" hii ndipo Eliya alipelekwa na kimbunga kilichomaliza maisha yake ya matukio mengi. Mwanzo 1:8,9,14,15,17,20; 7:11,23; Zekaria 2:6

Ukweli kwamba katika maono ya mabadiliko watume waliwona Eliya na Musa haimaanishi kwamba manabii hawa wawili walikuwa hai mahali fulani mbinguni wakati huo. Alipokuwa akishuka kutoka Mlima wa Mabadiliko, Yesu aliwaambia watume wake, "Msimwambie mtu yeyote habari ya maono haya, mpaka Mwana wa Mtu afufuke kutoka kwa wafu." (Mathayo 17:9). Maono si uhalisia. Petro aliona maono ya wanyama wasio safi wakishushwa kutoka mbinguni ndani ya kitambaa, lakini hawakukuwa wanyama halisi. Yohana, akiwa Kisiwa cha Patmos, alipata mfululizo wa maono ambapo vitu vya kila aina, vyenye uhai na visivyo na uhai, vilionekana mbele yake katika picha kubwa ya

kihistoria ya enzi mbili, lakini hakuna kati ya vitu alivyoviona vilivyokuwa uhalisia. Hivyo basi, wanafunzi waliona maono ambamo Musa na Eliya walionekana, ingawa manabii hao wawili walikuwa wamelala usingizi wa kifo, na bado wako hivyo hadi leo, na watakuwa hivyo hadi ufufuo. Waebrania 11:35,39,40

Maono haya ya mabadiliko ya sura yalikuwa ya ufalme wa Kristo utakapowekwa kutawala duniani. Wakristo wote wa kweli, watakapotukuzwa hadi utukufu wa mbinguni, watatawala pamoja na Kristo, na kusudi la utawala huu ni kubariki wanadamu kwa ujumla kwa afya na uzima duniani. Ni katika wakati huu kwamba paradiso itarejeshwa.

SURA YA 6

Peponi Iko Wapi?

Watu wengi hutumia maneno "paradiso" na "mbinguni" kana kwamba ni sawa, na kwa kawaida maneno yote mawili hufikiriwa kama yanayorejelea hali au mahali pa furaha ya kiroho palipo mbali na ulimwengu huu wa kimwili wa dhambi na kifo. Na inadhaniwa kwamba Wakristo wote wema huenda mahali hapa mara tu wanapokufa. Hata hivyo, kuna wengine wanaofanya tofauti kati ya paradiso na mbingu, wakidai kwamba ile ya kwanza ni aina fulani ya hali ya kati ambayo karibu kila mtu huingia mara tu anapokufa, na ambapo hubaki hadi siku ya hukumu ya baadaye, wakati watakapohamishiwa ama kwenye mbingu ya furaha isiyo na mwisho, au kwenye kuzimu ya mateso, ambayo vilevile haitakuwa na mwisho.

Uchunguzi makini wa Maandiko Matakatifu unaonyesha kuwa maoni yaliyoelezwa hapo juu ni ya kosa, na kwamba dhana hii potofu ni ishara nyingine tu ya jitihada za mdanganyifu mkuu za kuimarisha uongo wake wa awali, "Hakika hamtakufa." Kama wafu wamekufa, kama tulivyoona Maandiko Matakatifu yanavyofundisha waziwazi, basi wale wanaokufa hawawezi kamwe kuwa wakijifurahisha, iwe ni paradiso au mbinguni.

Neno "paradiso" linamaanisha, kihalisi, bustani au hifadhi. Linatumika ipasavyo na kulingana na maandiko kwa Bustani ya Edeni, ambayo mwanadamu alifukuzwa kwayo kwa sababu ya dhambi. Katika Ezekieli 36:34,35 nabii anaashiria

kwamba hali ya Bustani ya Edeni itarejeshwa duniani ambayo, kulingana na ushuhuda wa Mtume Petro katika Matendo 3:20,21, pia ni tamko la pamoja la manabii wote watakatifu wa Mungu. Petro hapa anarejelea kipindi ambacho urejeshaji wa paradiso ya duniani utatimizwa kama "nyakati za urejesho wa vitu vyote."

Kwa kuchunguza kwa makini maneno ya mtume, itagundulika kwamba kipindi cha "urejesho" kitafuata kuja kwa Kristo mara ya pili – "ambaye mbingu lazima imkaribishe hadi nyakati za urejesho wa vitu vyote." Basi, ikiwa paradiso itakuwa hali ya ulimwengu mzima ya furaha na ukamilifu hapa duniani, si tu kwamba haikuwepo wakati wa Kuja Kwake Yesu kwa Mara ya Kwanza, bali kulingana na maneno ya Petro, haitakuwa halisi hadi Kristo arudi na kuanzisha ufalme wake.

Mwivi Peponi

Yesu alimaanisha nini kwa ahadi yake kwa yule mwivi msalabani? Kauli ya Yesu, "Utanakuwa pamoja nami katika paradiso," ni jibu kwa ombi la yule mwivi, "Bwana, nikumbuke utakapokuja katika ufalme wako." (Luka 23:42). Hatupaswi kudhani kwamba mwivi huyo alijua mengi kuhusu ufalme uliokuwa unapangwa wa Masihi. Haikuwa lazima ajue mengi kuihusu ili kutoa ombi la aina hii. Maandishi yaliyokuwa yamewekwa juu ya kichwa cha Bwana yalionyesha wazi kwamba alidai kuwa mfalme; na ingawa wakati huo haikuonekana kana kwamba Yesu angewahi kuwa na mamlaka ya kifalme au kuwa katika nafasi ya kumsaidia yeyote, bila shaka yule

mwivi alifikiri kwamba hakungekuwa na madhara kuonyesha heshima na kumtambua huyu mfalme mhalifu anayedaiwa kwa kuomba aruhusiwe kuingia katika ufalme wake.

Kitendo hiki cha urafiki kutoka kwa yule mwizi, kilichochochewa na tamaa tu iliyosababisha ombi lake la , kilichukuliwa na Yesu na kukitafsiri kuwa ahadi hai na inayong'aa – "Utanakuwa nami katika paradiso." Kwamba jibu la Yesu lilikuwa ni uthibitisho wa kufaa kwa ombi la yule mwizi kinaonyeshwa na matumizi yake ya neno "kweli" kwa maneno mengine, ombi lako linaendana na mpango wa kimungu. Mimi ni Mfalme, nitakuwa na ufalme, nawe utakumbukwa katika ufalme huo -" Uta kuwa nami katika paradiso."

Kwamba ufalme wa Yesu bado haukuwa umeanzishwa wakati alipomuahidi mwivi hili kunaonekana wazi kwa kuwa aliwafundisha wanafunzi wake kuomba, "Ufalme wako uje. Mapenzi yako na yafanyike duniani, kama yalivyo mbinguni." (Mathayo 6:10). Sio tu kwamba sala hii iliyoongozwa na Roho Mtakatifu inasisitiza ukweli kwamba Ufalme wa Kimasihi haukuwa halisi wakati huo, bali pia inathibitisha wazo ambalo tayari tumegundua, yaani, kwamba utakapokuja utakuwa hapa duniani.

Mwivi, basi, aliomba baraka ya kidunia, na jibu la Yesu liliahidi baraka ya kidunia. Baraka hizi za kidunia za paradiso iliyorejeshwa chini ya utawala wa Ufalme wa Kimasihi zitapatikana kwa wanadamu wote wakati nyakati za "urejesho" zitakapofika. Hata hivyo, hadi wakati huo, mwivi yule mwema, pamoja na wote walio katika makaburi, lazima wasubiri

baraka zilizohesabiwa - wasubiri katika usingizi wa kifo, hadi asubuhi ya siku mpya ya dunia, ambapo wataamshwa kwa sauti ya Mwana wa Mtu. Yohana 5:28

Basi, Yesu alimaanisha nini kwa usemi, "Siku hii," katika ahadi yake kwa mwivi msalabani? Ugumu unaoonekana katika kuoanisha kifungu hiki na ushuhuda wa jumla wa Maandiko kuhusu hali ya wafu umesababishwa na kuwekwa vibaya kwa nukta-koma katika baadhi ya tafsiri za Biblia. Maandiko ya awali, yaliyopuliziwa, ya Biblia hayakuwekewa alama za uakifishaji kabisa, kwa sababu alama za uakifishaji hazikuwa zimevumbuliwa wakati huo. Alama za uakifishaji, kwa kweli, ni za asili ya kisasa, zikiwa zimeingizwa katika fasihi miaka mia chache tu iliyopita.

Watafsiri wa Biblia, wakiwa wameamini, kama ambavyo karibu ulimwengu wote wa kidini unaamini, kwamba wakati wa kifo ndio wakati wa kuhamishwa hadi kwenye furaha ya mbinguni, waliweka nukta ya koma katika kifungu hiki ili kiweze kusomeka kwa muafaka na mafundisho yao ya kiteolojia. Kwa kubadilisha tu nafasi ya nukta hii ya koma tunapata wazo sahihi kutoka kwa maandishi: "Kweli nawaambia, leo mtaketi pamoja nami katika paradiiso." Hivyo Bwana anadhihirisha imani ya dhati aliyokuwa nayo katika mpango wa Baba wa Mbinguni kwa ajili yake.

Neno "leo" katika kauli ya Yesu lilikuwa siku ambayo kwa mtazamo wa kibinadamu ilionekana kuwa haiwezekani kwamba yeye aweze kuwa na

ufalme. Lakini imani ya Bwana ilikuwa kubwa sana kiasi kwamba aliweza kwa kujiamini kikamilifu, hata wakati kila hali ya kawaida ilipokuwa ikipingana na tumaini lake, kumhakikishia mwivi kwa uwazi na uhakika kwamba kwa kweli kutakuwa na ufalme wa Kimasihi - paradiso ingerejeshwa, na yeye angekuwepo na kupata fursa ya kufurahia baraka zake.

Paulo Alinyakuliwa Huko Paradiso

Katika 2 Wakorintho 12:1-4, Paulo anasimulia kuhusu maono ambayo ndani yake alipandishwa hadi paradiso. Hili, kama vile mtume anavyoeleza, lilikuwa "maono," na halimaanishi kabisa kwamba paradiso ilikuwa ipo kwa wakati huo. Mtume anaeleza kwamba katika maono haya hayo, alipandishwa pia hadi "mbinguni ya tatu." Taarifa hii inatupa ufunguo wa maana ya maono yote.

Mtume Petro, katika waraka wake wa pili, sura ya 3, anatufundisha kuhusu "mbinguni hii ya tatu" iliyoonekana katika maono na Paulo. Petro, kwa hakika, anataja "mbinguni" zote tatu, na siyo tu ile ya "tatu". Anafafanua kwamba mbingu ya kwanza kati ya hizi ilikuwepo kabla ya mafuriko ya enzi za Nuhu, na kwamba iliharibiwa wakati wa mafuriko hayo. Anaeleza pia kwamba mbingu ya pili ilianzishwa wakati wa mafuriko na itaharibiwa baada ya kuja kwa Kristo mara ya pili. "Lakini," anaendelea mtume, "sisi, kulingana na ahadi yake, tunangojea mbingu mpya na nchi mpya, ambamo hakaa haki."

Hivyo basi, "mbinguni mpya" tunayoitarajia ingekuwa ile ya "tatu." Petro pia anazungumzia "ardhi

mpya." Ni "ardhi hii mpya" ambayo Paulo anaelezea kama "paradiso" ya maono yake. Sasa Petro anaeleza wazi kwamba mbingu mpya au "ya tatu" na ardhi mpya au "ya paradiso" zitaumbwa, au kuanzishwa, kufuatia kurudi kwa pili kwa Kristo. Hii inathibitisha matokeo yetu ya awali, yaani, kwamba paradiso bado haipo, kwa hivyo hakuna mtu anayeweza kwenda paradiso wakati wa kifo.

Baraka katika Nchi ya "Peponi"

Petro anasema kwamba sisi "kulingana na ahadi yake" tunatazamia "mbinguni mipya na nchi mpya." "Ahadi" ambayo mtume anaashiria wazi ni ile ya Isaya 65:17-25. Moja ya mambo makuu kuhusiana na ahadi hii, kama itakavyoonekana baada ya kuisoma, ni kwamba pamoja na uumbaji wa "dunia mpya" huja "shangwe"; mwisho wa "kilio"; hakutakuwa tena na "mtoto mchanga wa siku chache"; usalama wa kiuchumi kwa kuwa wale wanaojenga nyumba "wataziishi"; "hawatajitahidi bure, wala kuzaa taabu"; kabla hawajamwita Bwana "ataitikia"; "mbwa mwitu na mwana-kondoo watalishwa pamoja"; na mwishowe ahadi jumuishi, "Hawataumiza wala kuharibu katika mlima wangu mtakatifu [ufalme], asema Bwana."

Hili ni mojawapo ya ahadi za utukufu za ufalme katika Biblia, kwani neno "mlima" hapa limetumika kuashiria ufalme wa Mungu. Ni ule mlima ulioelezwa katika Danieli 2:35,44,45, ambao utakuwa mkubwa na kujaza dunia nzima. Ni ufalme ambao mwivi msalabani atakumbukwa: ufalme utakaorejesha hali ya paradiso duniani kote. Hakuna chochote katika

unabii huu kinachoashiria kuwa ni ahadi ya baraka za mbinguni - yote ni ya kidunia.

Vile vile mbingu mpya na nchi mpya zinatajwa katika Ufunuo 21:1-4, pamoja na baraka zile zile zilizotangazwa kufuatia kuanzishwa kwake. Ni baraka za ajabu na zenye upeo mpana kiasi gani! Tunanukuu: "Mungu atafuta kila chozi machoni mwao; wala hakutakuwa na mauti tena, wala huzuni, wala kilio, wala maumivu; maana mambo ya zamani yamepita."

Isaya na Mwonole wote wawili wanahusisha "mbinguni mipya" na "ardhi mpya" na "Yerusalemu mpya." Paulo, katika Wagalatia 4:26, anatambua kanisa kama kundi hili la Yerusalemu ya mbinguni. Kanisa pia huitwa "bibi harusi" wa Kristo, na katika Ufunuo 21:9,10 tunajifunza kwamba "bibi harusi" huyu kwa kweli ndiye "Yerusalemu mpya." Hivyo basi, wakati mbingu mpya na dunia mpya hatimaye zitakapowekwa imara, kundi la kanisa litakuwa tayari limekamilika na litakuwa na Bwana Yesu kama warithi wenzake katika mpangilio huu mpya wa ufalme.

Kisha, kama bibi harusi wake, watashiriki katika kazi iliyobarikiwa ya kurejesha uhai kwa wote watakaosikia na kuja kwenye chemchemi ya uhai iliyotolewa wakati huo - "Na Roho [Bwana wetu Yesu] na bibi harusi wanasema, Njoo. ... Na yeye atakayetaka, na achukue maji ya uzima bure." (Ufunuo 22:17). Maji haya ya uzima yanaonyeshwa kutoka chini ya kiti cha enzi cha Mungu na cha Mwana-Kondoo - ishara nzuri, iliyounganishwa

inayoituambia kwamba baraka za uzima zitakazopatikana wakati huo zitakuwa chini ya kanuni za utawala za ufalme mpya - "kiti cha enzi" na zitakuwa bure kwa wote wanaozitamani kwa sababu ya kazi ya ukombozi ya Mwana-Kondoo aliyechinjwa. Ufunuo 22:1

"Mbingu" na "ardhi" pia, bila shaka, ni ishara; na Maandiko yanaonyesha kuwa zinawakilisha awamu mbili za ufalme mpya: awamu ya mbinguni inayoundwa hasa na Yesu na kanisa lake lililotukuzwa, ambao watakuwa watawala wa kiroho, wasioonekana wa " " katika ufalme; na awamu ya ardhi inayoundwa hasa na manabii wa kale waliofufuliwa na wengine wenye haki wa zamani, ambao watakuwa "mabwana katika nchi yote." Zaburi 45:16

Yesu alisema, "Mtaona Abrahamu, Isaka, na Yakobo, na manabii wote katika ufalme wa Mungu," na kwa hakika, watafufuliwa kutoka kwa wafu na kurejeshwa katika maisha kamili ya kibinadamu; na hawa "wanasiasa" wakamilifu, wawakilishi wa Kristo wa kimungu, ndio watakaoshughulika moja kwa moja na ulimwengu wa wanadamu. Ndio, itakuwa ufalme wa kweli, na utakapowekwa, baraka halisi za maisha ndizo zitakazotokana kwa uumbaji wote unaougua.

Hii, basi, ndiyo tumaini ambalo Maandiko yanatupa kama faraja na tegemeo wakati wa uhitaji. Utukufu, heshima, na kutokufa, kama warithi-wenza na Yesu katika ufalme wake kwa Wakristo wote waaminifu; na maisha ya kibinadamu yaliyorejeshwa katika paradiso ya kidunia kwa wanadamu wengine wote

ambao, ufalme wa Masihi utakapowekwa, watatii sheria zake na wakubali "maji ya uzima bure."

Baraka za Ufalme

Ni wakati gani wa baraka za utukufu utawala huu wa kimungu utakaotoa kwa ulimwengu uliokuwa mgonjwa kwa dhambi kama jibu kwa sala, "Ufalme wako uje. Mapenzi yako na yafanyike duniani, kama yalivyo mbinguni"! Hakika itakuwa mpangilio mpya. Mabadiliko kutoka kwa mpangilio mmoja hadi mwingine katika enzi zilizopita yamekuwa makubwa na dhahiri, lakini mabadiliko haya yatakuwa ya kipekee na yenye matukio zaidi ya yote kwa sababu yatamaanisha uhamisho wa utawala wa dunia kutoka kwa utawala wa kifo wa Shetani hadi utawala wa uzima wa Masihi; kutoka kwa ibada ya kishirikina ya miungu wa uongo hadi ibada yenye akili ya Yehova, Mungu wa kweli, na Kristo, Mwanawe, Mkombozi wa dunia na Mtoaji wa Uzima.

Wazo lenyewe la mabadiliko makubwa kiasi hicho lingetemesha imani kama si kwa kutambua kwamba yameahidiwa na kupangwa na Mungu Mwenyezi na Muumba wa ulimwengu, ambaye ana uwezo wa kutosha wa kuwafufua wafu, kupitia Mwanawe, kama alivyoweza kuumba uhai hapo awali. Na ni tukio la ajabu kiasi gani litakuwa - kizazi kizima kikimrudia Mungu na uzima kukiwa na nyimbo za furaha ya milele midomoni mwao na mioyoni mwao! Ah, ndiyo, "watapata furaha na shangwe, na huzuni na kuugua vitaondoka." Isaya 35:10

Huzuni na kusikitika sasa zinaonekana kutengemeana na maisha yetu, lakini ahadi ya

kimungu ni kwamba zitatoroka. Dhambi, magonjwa, na kifo ndivyo vimekuwa chanzo cha huzuni yote duniani, na "maadui" hawa wa wanadamu wataharibiwa na nguvu ya ufalme wa Masihi. Hivyo, ingawa kilio katika nguo za gunia na majivu kimeendelea katika usiku mrefu wa utawala wa dhambi na kifo, furaha inasubiri uumbaji unaokwelea katika asubuhi ya Milenia inayokaribia sana. Wakati huo machozi yatafutwa kutoka kwa nyuso zote, na uzuri utatolewa badala ya majivu, na mafuta ya furaha badala ya roho ya huzuni.

Katika Isaya 25:6-9 nabii anatupa maelezo ya unabii kuhusu ufalme mpya, wakati hali za paradiso zitarudishwa ulimwenguni kote, na sehemu ya unabii huu unatangaza kwamba Mungu atakapokula kifo kwa ushindi. Katika 1 Wakorintho 15:54, Mtume Paulo ananukuu ahadi hii na anaeleza kwamba itatimia kufuatia kuinuliwa kwa kanisa hadi kutokufa pamoja na Bwana wake. Moja ya ahadi za awali za baraka za ufalme ilitolewa kwa Abrahamu, ambapo Mungu alimwambia kwamba kupitia mbegu yake familia zote za dunia zingebarikiwa.

Katika Wagalatia 3:8,16, na 27-29, Paulo anaeleza kwamba utimilifu wa ahadi iliyotolewa kwa Abrahamu utakuja kupitia Kristo na kanisa lake lililotukuzwa, wafuasi wake waaminifu wanaoiga mfano wake wa enzi hii. Hivyo basi, ndiyo sababu hali za paradiso za maisha na furaha bado hazijarejeshwa duniani; yaani, wafuasi wa Kristo wa enzi hii, ambao watashiriki nyumbani kwake mbinguni, na kuwa warithi-wenza naye katika kutoa baraka za uzima kwa ulimwengu, ni lazima kwanza wachaguliwe na

kuandaliwa kwa ajili ya cheo chao cha juu katika ufalme.

Dalili za nyakati zinaonyesha bila shaka yoyote kwamba tunaishi katika mwisho wa enzi hii, wakati kazi ya kuchagua kanisa la Kristo inakaribia kukamilika. Hii ina maana kwamba "baadaye tamu" ya enzi ya dhahabu ya baraka za dunia sasa inakaribia, kwamba hivi karibuni usiku wa giza wa kilio utaachia nafasi asubuhi ya wimbo. Ni wakati wa furaha kiasi gani utakapokuwa huo ambapo mazishi hayatakuwa tena jambo la kawaida, bali badala yake kutakuwa na muungano wa furaha wa marafiki na jamaa waliopendwa hapo awali, lakini walipotea kwa muda katika kifo - muungano ambao utakuwa wa kudumu kwa wote watakaotii sheria za ufalme huo wa kimungu, na kupitia utiifu wakawa washiriki wa nguvu za kurejesha za Kristo wa kimungu na bibi harusi yake aliyetukuzwa. Ufunuo 22:17

Hakuna kiumbe wa ukoo uliokombolewa atakayekuwa chini mno kwa neema ya kimungu kumfikia kupitia utume wenye nguvu zote na uliobarikiwa wa ufalme. Hakuna hali ya unyanyapaa ya dhambi itakayokuwa ya kina sana kwa mkono wa rehema kuifikia, ili kuokoa roho iliyonunuliwa kwa damu; hakuna giza la ujinga na dhana za kishirikina litakalokuwa nene sana katika moyo wowote isipokuwa kwamba nuru ya ukweli na upendo wa kimungu itapenya gizani mwake na kuleta maarifa ya furaha na shangwe ya siku mpya na fursa kupitia utiifu ya kushiriki katika baraka zake. Hakuna ugonjwa unaoweza kushambulia na kuchafua mwili utakaokuwa nje ya udhibiti wa haraka wa Tabibu

Mkuu. Na hakuna ulemavu au ugonjwa wa akili utakaoweza kupinga mguso wake wa uponyaji.

Lakini mtu asidhani kwa muda mfupi kwamba hii inamaanisha upatanisho wa ulimwengu wote na wokovu wa kila mtu bila kujali utiifu wao kwa sheria za ufalme mpya; kwani Maandiko haifundishi wokovu wowote wa aina hiyo usio na masharti. Katika Matendo 3:20-23 mtume anatumfundisha kuhusu wakati ujao wa urejesho ambao Mungu ameuahidi kwa midomo ya manabii wake wote watakatifu lakini anaeleza wazi kwamba kupokea baraka hizo na mtu binafsi kutategemea utiifu kwa "nabii yule" Kristo wa kimungu. Anasema: "Itakuwa, kila mtu asiyemsikia nabii yule, atatengwa katikati ya watu."

Paulo aliibua swali la jinsi mtu anavyoweza kumwamini Kristo ikiwa hajamsikia. Hakika, hakuna mtu atakayeokolewa wala kupotea kutokana na kutojua kwake. Maandiko yanafundisha kwamba hakuna mtu atakayeharibiwa katika kile Mwongozaji anachokiita "mauti ya pili" hadi, kupitia maarifa ya wazi ya ukweli, apate fursa kamili ya kuamini na kutii. Ili kufanikisha lengo hili, mpango wa Mungu unatoa kwa ajili ya kuamka kwa wote wanaolala katika kifo. Uamsho huu unatajwa na Paulo ambapo anasema katika 1 Timotheo 2:3,4 kwamba ni mapenzi ya Mungu kwamba wote waokolewe; si kuokolewa kwa milele, bali kuokolewa kutoka kwa usingizi wa kifo ili wapate kufikia maarifa ya kweli, hasa kweli inayohusu zawadi ya Mungu ya Mwanawe kuwa Mkombozi wao. Lakini uzima wa milele utakuwa ni sehemu ya furaha kwa wale tu ambao, watakapomwekwa nuru, "wanamwamini" yeye. Mpaka huu wa neema ya

Mungu umeelezwa waziwazi katika Yohana 3:16: "Kwa maana Mungu aliupenda ulimwengu, akampa Mwanawe wa pekee, ili kila amwaminiye asipotee, bali awe na uzima wa milele."

Si jukumu letu kukisia ni wangapi, au wachache, watakaokataa neema ya Mungu wakati wa Kipindi cha Miaka Elfu, ambapo ujumbe safi wa kweli utafunika dunia. Hali za sasa hazitupi kigezo cha kuhukumu, kwa sababu dunia kwa sasa imepofushwa na ushawishi wa udanganyifu wa yule mdanganyifu mkuu, Shetani. Ni kosa kudhani kwamba wote wanaoishi katika eneo linalosikika mlio wa kengele za makanisa wana fursa nzuri ya kumjua Kristo na kumwamini, kwa sababu kuna kengele nyingi za makanisa zinazopingana. Kwao wenyewe wameigawanyika vibaya kuhusu kile ambacho ni ukweli; na ikiwa vipofu wataongoza vipofu, ni nini k tunachoweza kutarajia isipokuwa wote wawili wataanguka katika shimo la mchanganyiko na shaka. Ndivyo ilivyo.

Lakini mwanzoni kabisa mwa enzi ya ufalme, ambapo yule mwivi msalabani aliomba akumbukwe, Shetani, mdanganyifu mkuu wa wanadamu, atafungwa. (Ufunuo 20:1,2). Kuja kwa Masihi madarakani kulilinganishwa na nabii na kuchomoza kwa jua, Mfalme mpya wa dunia akitajiwa kama "Jua la Haki," ambalo linapaswa kuchomoza na nguvu za afya na kutoa uhai, likitawanya ukungu wa giza na dhana potofu, na kuangaza ulimwengu kwa Injili ya kweli ya upendo wa Mungu. Malaki 4:2

Huo ndio utakuwa wakati ambapo wote watapata fursa ya kweli kuthibitisha uaminifu wao kwa kanuni za kimungu za haki ambazo zitakuwa zikifafanuliwa katika mipangilio ya ufalme wa Kimasihi, wakiwa na heshima ya kuishi milele katika paradiso hiyo ya dunia iliyorejeshwa. Wale ambao hawaamini na kutii, kulingana na Maandiko, "wataowekezwa katikati ya watu." Matendo 3:23

Hivyo, ufalme wa Mungu utakuja, na mapenzi yake yatafanyika duniani, kama ilivyo mbinguni. Hivyo, Kristo atatawala kama mwakilishi wa Baba hadi atakapokuwa amevunja mamlaka na nguvu zote zinazopingana, na kusababisha kila goti lipige magoti na kila ulimi ukiri hekima, haki, upendo, na nguvu za Mungu Baba.